

ZAVAJANJE LJUDSTEV S PROPAGANDAMI REŽIMOV

HITLERJEVI IZDATKI ZA ZAKRIVANJE RESNICE AMERIŠKI JAVNOSTI PRED KONGRESNO KOMISIJO

Trošenje za špijonažo in pridobivanje prijateljstva. — Administracija v Washingtonu za subvencioniranje demokratskih listov v kampanji za NRA

VSEH deželah delujejo pod različnimi maskami propagandisti drugih dežel v interesu vlade ali trgovskih in kapitalističnih družb, ki jih plačujejo. Tako je bilo in tako ostane, dokler bo v veljavi sedanji ekonomski sistem.

Posebno aktivni so v povojni dobi propagandisti tujih vlad v Zed. državah. Zed. države so danes kljub krizi najtrdnjše in najmočnejše kapitalistične vladavine. Njena bogastva so neopredeljiva. S pomočjo svoje tehnike lahko producira dovolj za še enkrat toliko ljudi kot ima prebivalcev. Njen vpliv je vsled tega ogromen.

Med drugimi se posebno Hitlerjev režim potrudil, da bi pridobil simpatije takozvanega ameriškega javnega mnjenja in s tem uradni Washington na svojo stran. Najel je pod marko nemških trgovskih in turističnih agencij v tej deželi sprotne propagandiste, ki so imeli nalogo napeljevati ljudsko in vladno naklonjenost v prid Hitlerjevega režima, ne pa samo hvaliti letost in civilizacijo Nemčije, zato da jo bi obiskalo čimveč ameriških turistov.

Hitlerjeve propagande je bilo toliko, da je bila imenovana v kongresu posebna komisija za preiskovanje delovanja nacističnih agentov v Zed. državah. Židje, ki bde nad vsem, kar se dogaja v Nemčiji, so afero spravili v javnost. Drugače javnost ne bi izvedela o nji.

Pred omenjeno kongresno komisijo je bilo dognano, da vzdržuje Nemčija v tej deželi pod različnimi oglaševalnimi firmami — nekateri so ameriške — število agentov, ki delujejo navidezno zelo nedolžno in sploh niso plačani direktno od vlade. Ameriški žurnalista in publicist George Sylvester Viereck prejema od nemške vlade \$1,750 na mesec. Njegova naloga je spraviti v ameriške časopise članke in poročila, ki so naklonjena Hitlerju, in ob enem širiti v ameriški javnosti propagandistične pamflete, v katerih se črni nasprotne nacije in povišuje "prerajeni tretji raj".

Poleg plače \$1,750 na mesec je prejemal Viereck od nemške konzula dr. Otto Kiepa v New Yorku še porabej \$500 na mesec. Prvih \$500 od omenjenega konzula je dobil marca 1933. Viereck pravi, da ga je nemški konzul najel za svetovalec v propagandističnih zadevah.

Nih zadevah. Na nadaljna vprašanja članov kongresne komisije je Viereck pojasnil, da je konzula informiral o "stanju ameriškega javnega mnjenja z ozirom na novi režim v Nemčiji". Poročal mu je torej, kako piše ameriško časopisje o Nemčiji, kaj počno ameriški židje in radikali in kako bi se moglo pridobiti vplivne vladne uradnike in prominentne Američane v prilog "nove Nemčije".

V svojo obrambo je Viereck dejal, da Hitler ni edini, ki troši v tej deželi sto tisoče za propagando. Trdil je, da je vsota 80,000,000 frankov, ki jih je nedavno dovolila francoska vlada za ojačanje trgovskih odnosov z Zedinjenimi državami, v resnici namenjena za propagando v prid francoske vnanje politike. Ko so ga vprašali za dokaz, je rekel, da jih nima, kakor jih nima o izdatkih za propagando drugih dežel, četudi ve on, kakor vedo vsi člani kongresne komisije, da imajo vse vlade v drugih deželah ne samo špijone ampak tudi propagandiste, za katere trošijo visoke vsote. "Glavni propagandist Sovjetske Rusije v tej deželi je Ivvy Lee", je dejal Viereck, "pa ni proti njemu nikake preiskave." Ko so ga vprašali, ako bi mogel dekarzati, da res prejema plačo od moskovske vlade, je rekel, da vlade niso tako nepredvidne, kajti njihovi propagandisti v drugih deželah so v službi kakšne oglaševalne firme za turistovski promet ali slično, da se jim ne more do živga.

Vse kapitalistični tisk živi in je odvisen od propagande, kakršna nima z ljudskimi interesi nič skupnega. Vse države se vojskujejo druga zoper drugo s plačano propagando, ne da bi ljudstvo, ki čita kapitalistične liste, sumilo, da se ga vara, slepi in zavaja.

Tudi ameriški new deal je iz urada notranjega tajnika odredil, da naj se z oglaševalnimi agencijami podpira le take liste, ki pišejo prijateljsko o sedanji vladi. To pomeni predvsem demokratske liste. Vseled ogromnih javnih del in drugih vladnih aktivnosti se troši mnogo denarja za oglaševanje in deležni jih bodo "lojalni" listi.

Proti tej ogromni mreži propagande imperialisti in kapitalisti raznih dežel stoji delavska propaganda. Iz tega razvidite, kako važno je, da širite ob vsaki priliki kjerkoli mogoče delavski tisk.

HITLER "POJASNIL" REVOLTO V NEMČIJI

Nova nacistična farsa z rajstogom. — Hitler priznava, da je bilo 77 ubitih. — Ploha besed

Hitlerjev govor dne 13. julija v spaki, ki jo imenuje rajstog, ni bil senzacija. Ves svet je napeto pričakoval njegovih razkritij o rajstogih v nazijski stranki in njegovih bodočih namerah. Priznal je, da ga ekonomska situacija v Nemčiji zelo skrbi, da pa bo država te težkoče premagala. Zagotavljal je svetu — ki ga je poslušal pri radio zvočnikih, da je ljudstvo Nemčije na njegovi strani kakor še nikoli.

O klanju ponoči 30. junija je "pojasnil", da je njegova vlada morala drastično nastopiti proti izdajalcem. Ernst Roehm, poveljnik njegovih udarnikov, njegov dolgoletni tovariš, prijatelj in graditelj nacističnega gibanja, in bivši kancler Kurt von Schleicher sta bila po njegovem zatrjevanju na čelu zarote, ki je imela v načrtu strmoglavljenje Hitlerja, Roehma bi postal kancler in Schleicher podkancler. V noči 30. junija sta bila na Hitlerjevo povelje oba ustreljena.

Hitler je v tem govoru priznal da je bilo vsega skupaj ubitih v omenjeni noči in naslednji dan 77 "izdajalcev" med njimi devetnajst višjih nazijskih poveljnikov in 31 voditeljev nižje vrste. Trinajst "izdajalskih" nazivov je bilo ustreljenih "ker so se branili aretacije" trije pa so izvršili samomor.

Pred opero v kateri zboruje Hitlerjev "parlament", so naziji nagnali ogromno množico, ki je pozdravljala "der fuhrerja" (voditelja) Hitlerja. "Poslanci" so bili točno ob določenih uri na svojem mestu in prirejali Adolfu ovacije, kar je njihova glavna dolžnost in naloga v poslanski službi.

Hitler je treskal po svoji stari navadi proti internacionalcem, židom in proti vsem, ki so mu javno ali tajno nasprotni. V splošnem je bil njeletrja, Roehm bi postal kancler in Schleicher podkancler. V noči 30. junija sta bila na Hitlerjevo povelje oba ustreljena.

NAPORI AGITATORJEV NISO BREZ USPEHOV

Mnogo novih naročnikov. — Snoy spet na agitaciji. — Frances Zakovškova poslala 19 naročnin

Meseca junija smo prejeli več naročnine kot kateregakoli junija v prešlih 4. letih. Tudi ta mesec so naši agitatorji aktivni. Po dolgem času je šel iz bolniške sobe Joseph Snoy, bil na agitaciji dva dni in poslal 21 naročnin. Frances Zakovška jih je poslala iz Waukegana in No. Chicago 19, Anton Udovitch iz La Salla 6, Vincenc Pugelj iz West Allisa 8, Frank Nagode iz Sheboygana 7, Jacob Rožič iz Milwaukeeja 5, Anton Zornik iz Hermineja 7, Angela Zaitz 4, Pete Banich iz La Salla 3. Poleg teh bodo v prihodnjem seznamu zastopani Chas. Pogorelec, K. Erzenožnik, Red

Lodge, Montana, Frank Podboy, Pa., Albert Naprudnik, Detroit, Frank Martinjak, La Salle, John Trčelj, Pa., James Dekleva, Gowanda, N. Y., John Vitez, Naticoke, Pa., in Frank Sustarich, Lloydell, Pa. To so imena agitatorjev, od katerih smo prejeli naročnine do prošle sobote. Imena vseh bodo v splošnem seznamu.

V naselbinah okrog Ambridge, Aliquippa, itd., v Pa., je prevzel zastopništvo Proletarca znani agitator Bartol Yerant, ki je bil svoječasno zelo delaven za Proletarca in JSZ. V bodoče bomo spet večkrat čuli o njemu, oziroma o njegovem agitacijskem delu.

Z DELAVSKEGA SVETA

Nezadovoljnost dninarjev na farmah. — Boj delavcev v Calif. — Polževa posredovanja vladnih zastopnikov v industrialnih konfliktih

Godbeniki na radio postajah v Kanadi, ki so stavkali tri tedne, so se 12. julija vrnili na delo. Svoje zahteve so le deloma izvajali. Pred uradom pomožne akcije v Clevelandu je prišlo petek do nemirov. Par oseb je bilo ubitih in nekaj ranjenih.

Boj unijskega delavstva v Californiji, ki se je pričel pred več tedni s stavko pristaniških delavcev in delavcev na ladajah, je začel koncem prošlega tedna posebno v San Franciscu dobivati obseg generalne stavke. Poleg omenjenih so zastavkali vozniki truckov, timsterji, delavci v velikih mesnicah, katere tržijo na debelo, šoferji taksijev in naktarji. Delavci drugih unij so dali svojim odborom mandat poklicati jih v stavko kadarkoli bi to narekovala strategija v boju proti trdovratnim kompanijam. Prošlo soboto je stavkalo v San Franciscu in okoljskih mestih že nad 100,000 delavcev.

V Portlandu, Ore., je policija navalila na pikete pred pristaniškimi skladišči in od dala vanje salvo. Štirje stavarji so obležali ranjeni, dva smrtno nevarno.

Stavke delavcev na farmah v vzhodnih državah (Nadaljevanje na 4. strani.)

PROBLEM GLASILA IN POSTOJANK JSZ

Ali možnosti za pojačanje naših klubov še obstoje? — Važnost ohranitve našega glasila

Nekaj podatkov o zvezi. — Česnov referat. — Dva resna vprašanja pred delegacijo X. zbora

BODOČNOSTI JSZ smo imeli v Proletarcu v tem in v prošlem letu nekaj polemike, ki so jo sprožili s svojo izjavo detroitski klubi. Nasprotniki nam čestokrat očitajo, da imamo malo članov in da ne gremo nikamor. Kakor da jim je hudo, ker nimamo boljših uspehov! A tudi v naših vrstah se čujejo kritični glasovi o stagnaciji klubov.

Ker je to naš notranji problem, je boljše, da bomo razpravljali o njemu na prihodnjem zboru, kakor pa samo v listu. Za referenta o predmetu "Ali pogoji za uspešno delovanje in za ohranitev JSZ še obstoje?" je določen Frank Česen iz Detroita. Mandat je s. Česen prevzel in se ob enem obrnil na naš urad za podatke o zvezi in številu naročnikov Proletarca danes ter v raznih letih v prošlosti.

Število članov zveze ni impresivno. V prvih 4. mesecih tega leta jih je bilo povprečno 834. Lani povprečno 713 in predlanskem 996. L. 1930 smo jih imeli 750. Ob času VIII. rednega zbora l. 1928 jih je bilo 924; leta 1926 je štela JSZ 973 članov; v letu 1924, ko se je vršil V. redni zbor JSZ, jih je imela 859; v času IV. rednega zbora, ki je bil prvi po vojni, je imela 703 člane. Leta 1918, v dobi vojne histerije, jih je bilo samo 485.

JSZ je štela največ članov v letih 1915-17. L. 1916 in nekaj časa v naslednjem letu jih je imela nekaj nad tri tisoč, med njimi preko tisoč v slovenski sekciji, par sto v srbski in ostale v hrvatski sekciji.

V času "prosperitete" (1926-1929) je imela JSZ povprečno blizu dve sto članov več kakor pa v letih te krize. Vzrok temu nazadovanju je predvsem razpad nekaterih in nazadovanje drugih klubov v premogovniških revirjih, in pa brezposelnost v mestih, ki je s svojimi posledicami porinila iz naših vrst mnogo zelo delavnih članov ter agitatorjev. Kljub temu pa beleži Zveza v prvih štirih mesecih tega leta spet znaten napredek in če bo sporeden tudi v ostalih mesecih, bomo imeli koncem leta okrog tisoč članov.

Napačno bi bilo primerjati število članov v naših klubih s številom članov v podpornih društvih. V podpornih društvih so organizirani vsi od kraja zaradi podpor, dasi je večina članov v njih za vse drugo brezbrizna. V klubih JSZ so običajno najdelavnejši in najinteligentnejši delavci v naselbini. To je, kar daje važnost klubom JSZ, Prosvetni matici in našemu pokretu v splošnem.

Vendar pa nas ta resnica ne zadovoljuje, ker vemo, da je še stotine razumnih delavcev, ki bi morali biti v klubih JSZ in v delavskih kulturnih društvih, a namesto tega stoji ob strani. Število članov, ki jih ima Zveza, je veliko premajhno za njene naloge, ki so ogromne. Če ga ne dvignemo, postanejo kritike o stagnaciji v naših vrstah upravičene in Zveza pride tedaj res v stanje životačenja in hiranja. Dozdej je bila kljub vsemu živa, delovna organizacija, ki si je priborila v delavskem političnem gibanju te dežele splošen ugled.

Delegati, ki se zberejo dne 1. septembra v Clevelandu, bodo morali posvetiti problemu bodočnosti JSZ in vseh drugih naših aktivnosti, vključno s polju Prosvetne matice, vso mogočo pozornost. S tega vidika bo bodoči zbor za razvoj našega gibanja zgodovinske važnosti.

Enako pereče vprašanje v našem pokretu so njegove publikacije: Proletarec, Ameriški družinski koledar in Majski Glas. Predvsem vprašanje Proletarca, ki bo slavil prihodnje leto svojo tridesetletnico.

V največjih krizah, vključno včasih nepremagljivim oviram, je bil Proletarec obvarovan in ima še pogoje za svojo eksistenco, ker je našemu delavstvu potreben kakor je bil. Brez takega glasila ne bi imeli vplivne JSZ in njenih vsestranskih aktivnosti. Vendar pa je breme vzdrževanja in agitacije Proletarca na ramenih premajhnega števila ljudi. Ako in kadar se utrdijo, se zgodi z njim isto kakor s stoterimi drugimi delavskimi listi v tej deželi. Če preneha, ne bo več slovenskega socialističnega glasila v Ameriki, kajti težje ga je v teh časih ustanoviti, kakor pa obdržati znan časopis, kot je Proletarec.

Deseti redni zbor JSZ v Clevelandu bo odločil; če je med nami še dovolj žilavosti, da pospešimo agitacijo za razširjenje Proletarca. Ako bo razpravljalo o publikacijah JSZ s tega stališča, bodo rezultati ugodni.

Kaj je s postavno pijačo?

Po ukinjenju prohibicije se prodaja manj ko polovico toliko alkoholne pijače, kakor pred prohibicijo. To je ogromna razlika, — ker je treba upoštevati, da se je med prohibicijo naučila "piti" tudi mladina, ki v predprohibicijskem času ni zahajala v salune.

Vzroki tako majhni porabi legaliziranih alkoholnih pijač so različni. Prvič, pivo je skoraj povsod še enkrat dražje kakor pred prohibicijo, ljudje pa zaslužijo povprečno manj kakor takrat. Tudi žganje je veliko dražje. Drugič, mnogi salunarji in

zakotne točilnice še vedno prodajajo poleg drugega tudi butlegarsko žganje, pri katerem je veliko več dobička. Davka od njega ne plačujejo in že samo to pomeni veliko razliko.

Zganje iz dovoljenih, od vlade kontroliranih destilacij je v splošnem slabše kakovosti kot pred prohibicijo in dražje, boljše žganja pa so za ljudi z malimi dohodki nedostopna. Kakor v marsičem, je vlada tudi tu napravila napako, ker ni produkcijo in distribucijo alkoholnih pijač sama prevzela.

RAZNOTEROSTI IZ INOZEMSTVA

Dollfussov boj proti bombam. — Vojaških manevrov v Franciji letos ne bo. — Vlade razpuščajo fašistične organizacije. — Prazna letovišča v Avstriji. — "Ljudsko sodišče". — Ameriški profesorji v Nemčiji.

— Avstrijska vlada kljub drastičnim odredbam ne more preprečiti številnih bombnih napadov. Napravili so že veliko škodo in vzmernirajo prebivalstvo. Dne 14. julija je kancler Dollfus izdal proglas, s katerim zahteva, da morajo biti vse bombe izročene državi in oblasti v teku petih dni. Kdor tega ne stori, ali kdor bo zaloten pri poskusu ali izvršitvi bombnega napada, bo kaznovan s smrtjo. — Če bo ta ukaz bolj efektiven kakor so bili prejšnji, je dvomljivo. Še najbolj v prilog Dollfusovemu fašizmu je kriza Hitlerjevega fašizma v Nemčiji.

— Poljska vlada je razpuščila fašistično organizacijo "narodnih radikalcev". Poleg platnenih srajc določa njihov program boj židom in diktatorju Pilsudskiju. — Skupine, ki hočejo diktirati druga drug, so si v evropskih deželah čedalje bolj v laseh.

— Veliki vojaški manevri so zelo draga stvar, zato jih je Francija letos opustila. Prejšnja leta so trajali po več ted-

nov. Dve armadi, "obrambna" in "sovrážna", sta si stali nasproti, z njima pa so manipulirali strateg in poveljniki, kakor da igrajo šah. To jim je bila vaja za pravo vojno, s katero računajo, da mora priti. Pravijo, da je višjim oficirjem v Franciji taka ekonomija iz izdatkih za militarizem zelo neljuba.

— Oblast v Juzgopadnji Afriki je razpuščila fašistično organizacijo, ki je služila Hitlerjevi propagandi. Načelnikval ji je kapetan von Losnitzer, kateremu je bilo ukazano, da mora zapustiti deželo. Izgnan bo v Nemčijo.

— Tudi Španija, ki ima zdaj sicer zelo konservativno vladostom, dne 10. julija je bilo na ukaz vlade 240 aretiranih, med njimi fašistični voditelj Jose Antonio Primo de Rivera, sin bivšega diktatorja pod odstavljenim kraljem. V bistvu sedanja vlada v Španiji ni protifašistična, nasprotna pa je fašističnemu gibanju omenjenega voditelja.

— Letovišča v Avstriji so letos vsled nemškega bojkota silovito prizadeta. Ljudstvo v letoviščnih krajih, ki je odvisno od turistov, je v bedi. Odvzem teh dohodkov ima težke posledice na vse ekonomsko življenje Dollfusove države.

— Hitler je z novim dekretom (Nadaljevanje na 4. strani.)

NEBRZDANA PRIDNOST "LEGALNE" PROFESIJE V KOVANJU RAČUNOV

V imenu vlagateljev bankrotirane Čikaške komercialne banke je pravnik Floyd Thomson vložil na sodišču protest proti odvnetniški firmi, ki je tej banki računala za svoje "delo" \$152,000, ali več, kot znaša plača šestih okrajnih sodnikov skozi 22 mesecev.

Odvetnik Thomson meni, da je tak račun atentat na že itak napol izgubljene vloge. Apeli na razsodnika, da naj uvede preiskavo in prisili požrešne

odvetnike vrniti del omenjene vsote. "Račun je trikrat večji kot pa bi smel biti," argumentira v svojem protestu.

Ampak bo težko kaj doseči, kajti receiverji in odvnetniki receiverjev dobe svoje službe v nagrado za zasluženo politično delovanje vladajoč stranke. Oni ne amatirajo za svojo dolžnost varovati koristi prizadetih, ampak nagrabiti si čimveč tisočakov na stroške ogoljufanega ljudstva, ki je na ta način dvojno goljufano.

PROLETAREC

List za interese delavskega ljudstva.

Izhaja vsako sredo.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze.
NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00;
za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.
Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu naj-
pozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev
v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Work-
men's Publishing Co., Inc.
Established 1906.

Editor... Frank Zaitz
Business Manager... Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States, One Year \$3.00; Six Months \$1.75;
Three Months \$1.00.—Foreign Countries, One Year
\$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

3639 W. 26th St., CHICAGO, ILL.
Telephone: Rockwell 2864.

SLIKE Z RAZREDNEGA BOJIŠČA V SAN FRANCISCO

Slika zgoraj na levi: Prevrnjen truck, ki je do-
važal blago na pomoč od protekcijskega deputir-
ja s škebskimi delavci. Vrhnja slika na desni: Policijska
razganja pikete. V spodnji sliki je bilo mnogo delavcev
ranjenih. — Slika spodaj na levi: Policijska je name-
tala proti stavkarjem raznih plinskih bomb, da je
"odprla ceste promet". — Spodaj na desni: Stav-
karji se umikajo pred navalom policije in njenih
plinskih bomb.

O samostojnem društvu in drugo

Johnstown, Pa. — Z delom
gre počasi naprej. Nekateri
premogovniki obratujejo le po
dva do tri dni na teden. V to-
varnah ni dosti boljše. Brez-
poselnih je mnogo.

Na društvenem polju smo v
tem okrožju dobro preskrbljeni.
Poleg drugih obstoji tu od
1. 1916 naprej Samostojno
podporno društvo Moxham,
okrajšano SBPSD.

To društvo prilično dobro
napreduje. Inkorporirano je
bilo 1. 1917, torej eno leto po
ustanovitvi. Bolniške podpore
in posmrtnine je izplačalo nad
\$15.000. Assessment se stalno
pobira po \$1 na mesec od čla-
na. V blagajni ima čez \$16.
000. Bolniške podpore plaču-
je \$1 na dan 7 dni v tednu in
\$200 posmrtnine. Članov ima
141. Bolniška podpora je čla-
nu izplačana takoj, ko je odo-
brena na seji. To društvo ni
drugim nič v oviro. Pač pa je
priporočljivo, da pristopijo v
tega tudi člani drugih dru-
štev, ker plačuje dokaj ugo-
dne podpore za male prispev-
ke. Pristopi lahko vsak Slove-
nec ali Slovenka od 16. do 45.
leta starosti z odobritvijo dru-
štvenega zdravnika.

Za one med 16. in 30. letom
starosti je v juliju posebno u-
godna prilika za pristop, ker
so pristopnine prosti. Drugače
je \$2. Društvene seje se vrše
vsako četrto nedeljo v mese-
cu v Highland parku v pro-
storih Mrs. Kukenberger.

To društvo priredi svoj let-
ni piknik v nedeljo 29. julija
v City parku. Rojake in roja-
kinje tu in v sosednjih naselbi-
nah vljudno vabimo, da nas
posetijo. Naklonjenost bomo
od enakih prilikah upoštevali
in vračali. Zabave na pikniku
bo obilo za vse. S postrežbo
boste tudi zadovoljni. Igrala
bo slovenska Moxham godba
pod vodstvom Joe Roglja.

Udeležba za člane našega
društva je obvezna. Kdor iz-
med članov ne pride, bo moral
plačati \$1 v društveno bla-
gajno.

Naj omenim, da je samo-
stojno društvo naročnik Pro-
letarca in ga priporoča v na-
ročitev tudi drugim, ker je iz-
boren delavski list. Če bi take
časopise čitala večina delav-
cev, bi bile razmere vse kaj
drugače kakor so danes.

Martin Ključevič.

Detroit, Mich. — Izlet klubov 114 in 115 JSZ

Upper Straits jezero je že
več let privlačna točka, kate-
re se poslužujejo v obilni meri
tudi detroitski Slovenci za ne-
deljski oddih. Poleg kopališča
in čolnov na razpolago hla-
dna senca pod košatimi dre-
vesi, kot tudi prostor za žogo-
met. Vsled teh ugodnosti sta
aranzirala soc. kluba 114 in
115 izlet v nedeljo 22. julija
popoldne in sicer čisto na no-
vem prostoru, kjer je imelo
svoj izlet dr. Wolferine. Kot
vedno bo tudi ob tej priliki
vsega na razpolago. Serviralo
se bo pivo, vino, prigrizek, sla-
doled itd. Za ples po travi bo
pa skrbel ongi France s svo-
jo "ramoniko". Ko bo zabava
na višku, bo pa kajpada za-
donela tudi pesem, ki bo dala
atmosfera dopolnjeno sliko.
Da bo ta izlet "bigger and bet-
ter", so člani in simpatičari de-
lavskega gibanja vljudno vab-
ljeni na vdeležbo.

Publ. odbor.

Važna konferenca JSZ v Bridgeportu, O.

V Bridgeportu, O. se bo vr-
šila v nedeljo 22. julija v dru-
štveni dvorani na Boydsville
važna konferenca zastopnikov
klubov JSZ in društev Pro-
svetne matice. Prične se ob 10.
dopolodne. Popoldne bo piknik
v bližini dvorane in prid konfe-
rence in kluba št. 11.

Ker bo ta konferenca izre-
dno važna, je potrebno, da so
na nji zastopane vse organiza-
cije, ki so upravičene poslati
delegata za prihodnji zbor JSZ.
Na piknik vabi odbor Konfe-
rence in kluba št. 11 vse naše
občinstvo v vzhodnem Ohiu in
bližnjih naselbinah v West
Virginiji.

PRIJAVLJENI DELEGATI PRIHODNJEGA ZBORA JSZ

Iz dosedanjih naznanil o iz-
voljenih delegatih sklepamo,
da bo imel deseti redni zbor
1.-3. sept. v Clevelandu števil-
nejše zastopstvo kakor kateri-
koli prejšnjih zborov. Iz Penn-
sylvanije pride precej števil-
nejša delegacija kakor na pr.
na milvauski in detroitski
zbor.

Klubi, ki delegate še niso
izvolili, naj to storijo do
konca julija. Zbor bo tako va-
žen, da bi moralo članstvo vsa-
ke postojanke JSZ smatrati
za svojo dolžnost poslati de-
legata.

Istotako je važno, da pride
na zbor čim več delegatov
podpornih in kulturnih dru-
štev Prosvetne matice.

Klubi, ki nimajo dovolj
sredstev, da bi mogli plačati
dnevnic delegatu, naj prire-
de v ta namen zabavo, izlet ali
kar že.

Člani zborov JSZ imajo ni-
zke dnevnic in nekateri no-
benih. Toda udeležujejo se
zborov, ker se zavedajo, da so
potrebni. Zbori JSZ so edine
konvencije te vrste med jugo-
slovanskim delavstvom v A-
meriki, ki so vredne upošteva-
nja. Delegati razpravljajo na
njih o dnevnih življenjskih
problemi našega ljudstva, o svo-
jem delu v raznih organizaci-
jah, o izboljšanju aktivnosti
na prosvetnem polju, o socia-
lističnem gibanju v splošnem
itd.

Spored zboru približujemo
od časa do časa v Proletarcu.
Objavljen je tudi v tej številki.
Delegati, katerih imena so
nam bila sporočena do 14. ju-
lija, so sledeči:

Klubi JSZ.

- St. 18, Bridgeville, Pa., Ivana
Glaser.
- St. 21, Arma, Kans., John Kun-
strij.
- St. 28, Newburgh, Ohio, Frank
Hribar.
- St. 27, Cleveland, Ohio, Joseph
Jauch in Betty Bogatay.
- St. 31, Imperial, Pa., Frank Au-
gustin.
- St. 49, Collinwood, Ohio, Andy
Božič.
- St. 69, Herminie, Pa., Anton Zor-
nik.
- St. 114, Detroit, Mich., Anton
Jurca.
- St. 115, Detroit, Mich., Math.
Urbas.
- St. 118, Canonsburg, Pa., Anton
Mavrič.
- St. 232, Barberton, O., Max Kot-
nik.

Prosvetna matica.

Delegati društev, ki so vča-
njena v Prosvetni matici, so:

- St. 1, SNPJ, Chicago, Ill., Frank
Zaitz.
- St. 106, SNPJ, Imperial, Pa., An-
ton Poljak.

- St. 138, SNPJ, Strabane, Pa.,
John Koklič.
- St. 142, SNPJ, Collinwood, O.,
Louis Kaferle.
- St. 295, SNPJ, Bridgeville, Pa.,
Anna Berdnik.
- St. 312, SNPJ, Collinwood, Ohio,
Anton Mravlj.
- St. 564, SNPJ, Detroit, Mich.,
Raymond Traunik.

Konferenca JSZ.

Konferenca JSZ za Wisconsin in
Illinois, Frank Novak, Milwaukee,
Wis.

Kulturna društva.

Dramatično društvo "Soča", Stra-
bane, Pa., John Zigmán.

Poročevalci.

Poleg že prijavljenih de-
legatov bodo člani zbora sledeči
referanti ali poročevalci:

Frank Cesen, Detroit, Mich.; An-
ton Sular, Arma, Kans.; John Trčelj,
Strabane, Pa.; Joseph Jauch, Cleve-
land, O.; Nace Zlemberger, Piney
Fork, O.; Frank Aleš, Chicago, Ill.;
Frances Langerholc, Johnstown, Pa.;
Josephine Turk, Cleveland, O.;
Frank Podboy, Parkhill, Pa.

Člani odborov JSZ.

Filip Godina, Joško Oven, Fred
A. Vider, D. J. Lotrich, Frank Zaitz,
Geo. Maslach, Peter Kokotovich,
Peter Bernik, John Konach, Sava
Bojanovich, Alice Artach, Vinko
Lečnikar, Angela Zaitz, Anton Gar-
den, Ivan Molek, John Rak in Chas.
Pogorelec.

Nekateri izmed teh so ob-
nem delegati in poročevalci.

Klubi, ki bi svojega delega-
ta nikakor ne mogli izvoliti,
naj si izberejo koga izmed tu
navedenih sodrugov in soderu-
žic za zastopnika ali zastop-
nico na zboru.

Zbor se bo vršil v Sloven-
skem delavskem domu, ki je
eden izmed najlepših sloven-
skih domov v Ameriki.

Zelo potrebno je tudi, da
člani v klubih razpravljajo o
sporedi in o nalogah našega
bodočega zbora. Važna točka
na pr. je vprašanje naših pu-
blikacij, predvsem Proletarca.
Vsaka točka sporeda daje
članstvu veliko snovi za raz-
pravo.

Ker bodo vozne cene v dne-
vih, ko se vrši naš zbor, zelo
znižane, se pričakuje ob tej
prilici v Clevelandu tudi ve-
liko gostov. Clevelandski klubi
zagotavljajo, da bodo skrbeli
za gostoljuben sprejem vseh.
Aranžirali so tudi, da bomo
imeli poleg resnega dela tudi
nekaž razvedrila in zabave.

Prosvetna matica

Iz Pittsburgha, Pa., poroča-
jo, da je pristopilo v Prosvet-
no matico druš. št. 118 SNPJ.

Uspeh agitacije

Ker smo imeli meseca juni-
ja na delu par potovalnih agi-
tatorjev, smo prejeli za naro-
čnino \$557.85. Ako bi prejeli
vsak mesec toliko, bi bilo to
v tej krizi za Proletarca že
znaten napredek. Nobenega
vzroka ni, čemu ne bi mogel
Proletarec dobiti celo več kot
toliko naročnine vsak mesec.
Število agitatorjev je treba
dvigniti, pa se bomo izveleli
iz letargije.

V posameznih letih krize
smo prejeli meseca junija za
naročnino sledeče vsote:

Junija 1931	\$536.18
Junija 1932	356.50
Junija 1933	344.30
Junija 1934	557.85

Vsi naši agitatorji poročajo,
da nimajo ljudje nič zoper
Proletarca in v večinioma obljub-
ujejo, da si ga naroče ob pr-
vi priliki. Kar je naročnikov,
ga hvalijo. Včasih je bilo proti
temu listu bodisi med čitatelji
in posebno med nenaročniki
veliko več kritike kakor danes.
To prijateljsko razpolo-
ženje napram listu je treba iz-
rabiti v agitaciji za pridobitev
naročnikov: ne zato ker Pro-
letarec potrebuje naročnikov,
ampak ker naši delavci potre-
bujejo čitati Proletarca.

Bridgeville

Bridgeville, Pa. — Piknik,
ki smo ga imeli v načrtu na
29. julija, se zaradi tehničnih
vzrokov ne bo mogel vršiti.

Toliko v obvestilo tistim, ki
so čitali naše naznanilo in se
namenili, da nas posetijo.

Frank Strah, tajnik kluba.

KONFERENCA J. S. Z.

Bridgeport, Ohio

v nedeljo 22. julija v društveni
dvorani na Boydsville.

Canonsburg, Pa.

v nedeljo 5. avgusta v dvorani
društva Postojnska Jama SNPJ.

Cleveland, Ohio

v nedeljo 12. avgusta v Slov. nar.
domu na St. Clair Ave.

Waukegan, Ill.

Konferenca klubov in društev
Prosvetne matice v nedeljo 14.
oktobra v Slov. nar. domu.

Klubi JSZ in društva Pro-
svetne matice v zgoraj o-
značenih okrožjih so pozva-
na, da pošljejo zastopnike
na konferenco.

KOMENTARJI

Polemika o načelni izjavi.

V polemiki o načelni izjavi ameriške so-
cialistične stranke prihajajo mnogi a trdit-
vami, ki so zgodovinska neutemeljena. No-
katere, vodi v argumentiranju napot "bi-
znjice"; tudi predzgodov in antisemitizma ne
manjka v tej razpravi.

Sedanja načelna izjava je bila sprejeta v
"mirnem času", v dobi, ko je tudi "revolu-
cionarna" komunistična stranka "legalna"
in več ali manj nemoteno propagira za "re-
volucijo".

V socialistični stranki sta se razvili v tem
sporu dve glavni smeri: ena, ki je bila na
konvenciji v večini, hoče na papirju jasno
določeno, kaj to stranka storila in kakšen
takoem slučaju. Ta struja je za masni upor
proti vojni, za generalno stavko in za dikta-
torski prevzem vlade, tudi ako stranka ne
bo imela večine, v slučaju, da kapitalizem
zagazi v popolno zmešnjavo. Sedanjo demo-
kracijo pod kapitalizmom označuje za "bo-
gus" in se zaobljublja, da jo bo nadomestila
z delavsko demokracijo.

Druga struja, ki ima svoje glavno zaledje
v večini newyorške socialistične stranke, je
za ohranitev tradicionalne socialistične tak-
tike. Zatrjuje, da deklaracije, ki so spreje-
te miže, brez upoštevanja realnih razmar,
ne morejo koristiti socialistični stranki kot
taki, ne delavskemu gibanju v splošnem. Ne-
kateri v tej struji se sklicujejo pretilano na
legalnost. Drugi so proti sanjaštvu, utopijam
in iluzijam. S. Fr. Cesen pravi v tej šte-
vilki Proletarca, da je soc. stranka s svojo
novo načelno izjavo preokrenila svoje smer-
nice prvič v zgodovini znatno na levo.

Pisec komentarjev ne soglašja z njim.
Sprejeta načelna izjava bi imela prav malo
opozicije, če ne bi bilo v nji nekaj nepremi-
šljeno napisanih besed, kar priznava v svo-
jem argumentiranju tudi S. Cesen. Protivoj-
na deklaracija socialistične stranke, spreje-
ta na konvenciji v začetku aprila 1917, je
veliko bolj mojsterski dokument, veliko bolj
načelna in praktična, kakor pa je na pr.
nova načelna izjava, o kateri njeni avtorji
sami priznavajo, da ima "tehnične" pomanj-
kljivosti.

Protivojna resolucija soc. stranke l. 1917
ni bila izročena v presojo advokatom, kakor
je bila sedanja. Izročanje načelnih dekla-
racij v pregled advokatom je za delavsko
stranko nedopustno. Kajti jasno je, da so
dobili tisti, ki so dali deklaracijo v upogled
eni skupini socialističnih odvetnikov, tako iz-
javo, kakršno so želeli, če pa bi hoteli pro-
tivirusno mnenje, bi se obrnili na newyorške so-
cialistične odvetnike. Znano je, da kar je
energijski sodniku ustavno, je drugemu ne-
ustavno ali celo protiuustavno. Člani vrhov-
nega sodišča so si redkokdaj edini. V svojih
izrekih podajajo poročila večine in manjši-
ne. Dejstvo je, da kadar postane kapitalizmu
delavsko gibanje nevarno, se poživlja na
ležečnost. In to ne samo v splošni državni
krizi, pač pa v vsaki posamezni stavki. De-
lavstvo edino je tisto, ki brani demokracijo,
svoja civilne svobodščine in druge pravice,
ki si jih je priborilo v desetletjih najtežjih
bojev.

Zračnilno je, da so nemški komunisti —
zdaj, ko je prepozno — uvrstili v svoj pro-
gram tudi zahteve za civilne svobodščine in
za demokracijo! Dokler so jo imeli, so jo
zaeno s Hitlerjem, Mussolinijem in kapita-
listi smešili ter jo imenovali "bogus".

Socialistična stranka je bila okrenjena
med vojno "na levo" toliko, da jo je reakci-
ja uničila; kar je od nje po vojni ostalo, so
pa zrušili agenti provokatorji pod masko le-
vičarstva in "komunističnih" struj. Le nekaj
lojalnih sodrugov, ki jih danes označujemo
za staro gardo (pokojni Hillquit in Berger,
James H. Maurer ter več drugih), so skrbeli
da ni razpadla popolnoma. Idejno pa je de-
lavce, ki so še ostali v ohranjeni, od ljudstva
obsovaženi socialistični stranki, navduševal
E. V. Debs. Taka je bila socialistična stranka
v času vojne in po vojni. V članstvu je
nazadovala vsled persekucij, vsled zatrtja
njenege tiska, potem zaradi razkolov in kon-
čno vsled — prosperitete! Začela je napre-
dovati spet v letih te krize. Profesori, stu-
dentje, intelektualci raznih poklicev in ali-
čni ljudje se ji pridružujejo, ker so izgubili
vero v kapitalistično prosperiteto, pa hočejo
bližnjico, ki jih reši sedanje negotovosti. V
soc. stranki so eno leto, dve ali tri, brez prak-
tičnih skušenj, brez znanja v agitaciji, pa
sprejemajo konfuzne izjave, kakor da se
more izvršiti preobrat s papirnato deklara-
cijo. Vsi ti "militanti" kažejo na nemške so-
cialiste, češ, ako bi bili imeli "radikalno" de-
klaracijo, pa ne bi bilo Hitlerja. Pozablja-
jo, da je bila v Nemčiji istočasno mogočena ko-
munistična stranka s 6.000.000 pristašev —
torej stranka, v primeri s katero je ameriška
soc. stranka komaj pika, pa kljub temu ni
preprečila fašizma ali izvršila socialne revo-
lucije.

Velika večina takozvanih "militantov" bi
storila revolucionarnemu pokretu dobro, če
se bi naučila širiti delavske liste, ako bi se
lotila, graditi mogočne socialistične postojan-
ke in tako ustvarila edinstven, discipliniran
pokret, ki bi res postal odločujoča sila. Ra-
dikalne deklaracije same na sebi in radika-
liziranje med štirimi stenami kapitalizma ni
bilo nevarno prej in mu ni danes. — F. Z.

Nemški in avstrijski komu- nisti za demokracijo

Rekli smo že, da demokracija pod kapita-
lizmom socialistom ni ideal in ne demokra-
cija, kakršno mi hočemo, toda je tisočkrat
boljša kot avtokracija ali fašistična dikta-
tura. Kolikorkoli ima delavstvo pravice pod
kapitalizmom, bodisi volilno pravo, civilne
svobodščine itd., si jih je priborilo ne samo
na voliških, ne samo z demonstracijami, am-
pak tudi s svojo krvjo.

Delavska stranka, ali delavska struja, ki
te priboritve zametava in smeši, pomaga, ali
je pomagala, neglede kako nenamena, fa-
šizmu. Kajti ni jih večjih sovražnikov de-
mokracije, kakor so kapitalisti in fašistični
papeži, njim na čelu Mussolini in Hitler.

Nemški komunisti so storili vse v svoji
moči, da so diskreditirali demokracijo in
njeno weimarsko republiko. Hitler je imel
v njih izbornega nepovabljenega zaveznika.
Ali danes, ko so se komunisti strelžili, bo-
disi v ječah, v koncentracijskih taborih ali
pa v tistem zatišju, so spoznali svojo zmoto,
dasi jo ne priznajo. Priznava pa jo njihov
manifest, v katerem je med drugim sledeči
značilni stavek:

"Delavci! Kmetovalci! Obrtniki! Poženite
fašistično drhal! Stavkajte proti roparskemu
nižanju mezde in poslabševanju življenjskih
razmer!... Pojdite v borbo za višje plače
in za obnovitev vseh delavskih pravic ter za
povrnitev vseh DEMOKRATIČNIH ZAKO-
NOV IN SVOBODŠČIN."

Isti komunisti so še pred dobrim letom za-
trjevali svojim pristašem, da socialisti brani-
jo "bogus" demokracijo v interesu kapitali-
zma. Danes pa, ko sme vlada tebi nič meni
nič odsekati glavo komurkoli, ko obsoja de-
lavce na dolge zaporne kazni za nedolžne
kritične opazke proti Hitlerju, vidijo, da ima
"bogus" demokracija za delavce vendarle
veliko vrednosti.

Puške za Ameriško legijo

Predno je odšel predsednik Roosevelt na
počitnice, je podpisal postavko, ki dovoljuje
Ameriški legiji 75.000 pušk na ljudske stro-
ške. Ameriška legija je reakcionarna orga-
nizacija. Skoro v vsaki stavki se rekrutirajo
iz njenih vrst takozvani deputiji za boj proti
delavcem, včasih pa vzame Legija v svojem
patriotičnem navdušenju "postavbo v svoje
roke" ter razbija delavske shode, izganja
delavske agitatorje iz mest in terorizira ti-
ste, ki jih dolži, da niso lojalni ameriški
ustavi. Ustavo si kajpada Legija tolmači ta-
ko, kakor predstavniki ameriškega kapita-
lizma.

Oborožitev take privatne armade je za
delavstvo nevarno. Ako bi bil predsednik
Roosevelt imel v mislih "pozabljenega člo-
veka", ne bi odobril takih postav. In ta ni
edina, ki jo je podpisal v škodo razredno za-
vednih delavcev ter v kvar ljudstva v splo-
šnem.

Prosperiteta v številkah

Meseca aprila so prodajalne A. & P. kom-
panije prodale za nad 62 milijonov dolarjev
blaga. Vtržile so nad milijon dolarjev
več kakor v enakem času lanskega leta. Tudi
druge velike trgovine zaznamujejo napredek
v skupljenih vsotah. Torej se prosperiteta
vendarle vrača! Da, ako bi bilo to večanje
vsot merilo zanjo. Toda iste trgovine poja-
nujejo, da so kljub večji vsoti prodale manj
blaga kakor pa aprila lanskega leta. Razlika
je napravila podražitev. Odjemalci so pač
potrošili več, toda za denar, ki ga imajo na
razpolago za svoje preživljanje, dobe zdaj
manj, kakor pred letom. Ker kupujejo manj,
to pomeni, da se je življenjski standard še
bolj znižal. In čim bolj se bodo cene potreb-
ščinam dvigale, bolj bo ljudstvo v pomanj-
kanju, ker z malim zaslužkom ne bo v stanju
kupovati niti z daleč toliko, kot potrebuje.

Brat zoper brata

Delavci največji sovražnik je delavec, ki
se prodaja za skebanje, za pretepanje in za
ubijanje svojih bratov.

E. ZOLA:

RIM

Poslovenil ETBIN KRISTAN

(Nadaljevanje.)

Zunaj, ko sta stopila iz zadušne vročine dvoran v čudovito, jasno in hladno noč, je obšlo oba moža ugodno čustvo. Bila je krasna, polnomesečna noč, ena tistih rimskih noči, ko spi mesto v elizejski svetlobi pod neskončnim nebom, kakor da ga zibljejo sanje brezmejnosti. Šla sta po korzu in potem dalje po Corso Vittorio Emanuele.

Prada se je nekoliko umiril, ostal je pa še vedno ironičen; nedvomno zato, da bi se omamil, je z mrzlično zgovornostjo zopet pripovedoval o rimskih ženah in o tej slavnosti, ki jo je bil prej imenoval krasno, pa jo je zdaj zasmehoval.

"Da, lepe obleke imajo, ali ne pristojajo jim — obleke, ki jih naročajo v Parizu, pa jih seveda ne morejo tam pomerjati. Prav tako je kakor z njihovim lišpom; diamante imajo še in predvsem izredno lepe bisere; ali tako težko so obrobjeni, da so v celoti strahni videti. In če bi vedeli, kakšna nevednost, kakšna frivolnost se skriva pod tem navideznim ponosom! Vse je pri njih površno, celo vera; spodaj ni nič drugega kakor nepregledna praznota. Gledal sem, kako so pri bifeju jedle na vso moč. O, to je res, krepko silo imajo! Upozarjam Vas na to, da so se gosti nocoj precej dobro vedli; niso se preveč natlačili. Ali če bi prišli na dvorni ples, bi lahko videli nepopolno plenitev; bife oblegajo, skledje požirajo, vse se peha z neverjetno požrešnostjo."

Pierre je bil zelo redkobeseden. Ves se je vdajal prekipelavemu veselju zaradi avdienco pri papežu, sanjal je o njej in ker se ni mogel nikomur zaupati, je pripravil v mislih že vse mogoče posameznosti. Koraki obeh mož so doneli na široki, samotni, svetli cesti, na suhem tlaku, mesec jim je razločno risal črne sence.

Naenkrat je Prada obmolnil. Bil je pri kraju s svojo brbljavostjo; strašni boj, ki je v njem divjal, ga je vsega prevzel in kakor ohromil. Že dvakrat se je dotaknil s svinčnikom pisanega listka v žepu in v mislih je ponavljal onih par vrstic: "Legenda trdi, da raste Judeževa smokva, smrtonosna vsakomur, ki hoče danes ali jutri postati papež, zopet v Frasciatu. Ne jejte zastrupljenih smokv, ne dajte jih ne svojim ljudem ne kokošim." Listič je bil tukaj, čutil ga je. Pierra je hotel spremeniti le zato, da vrže pisemce v nabiralnik palače Bocanera. Zivahno je korakal dalje; preden mine deset minut, bo listič v omari — nobena sila mu ne more zabraniti, da ga vrže noter, ko je njegov sklep storjen. Nikdar ne zagreši zločina, da bi dal zastrupljati ljudi.

Ali trpel je take strašne muke! Ta Benedeta in ta Dario sta razvnela v njem pravi vihar ljubosumnega sovraštva! Ob njem je pozabil na Lizabeto, ki jo je ljubil, pozabil na otroka, na to malo bitje iz njegovega mesa in njegove krvi, na katero je bil ponosen. Vendar je ženska dražila moško osvojevalnost v njem; le tiste, ki so se upirale, so mu pripravljale močan užitek. In zdaj je bila na svetu ženska, ki jo je pozelel, ki jo je bil kupil s poroko in ki se mu je potem odrekla! Te svoje žene ni imel in nikdar je ne bo imel. Da bi dobil Benedeto, bi bil nekaj zažgal Rim; zdaj se je vpraševal, kaj bi storil, da bi drugemu preprečil njeno posest. Da, misel na onega drugega, ki uživa, kar je njegovo — to je bila misel, ki je vnovič odpirala krvavečo rano v njegovih prsih. Kako se mu morata skupaj poznati! Kakšno veselje sta imela, ko sta ga smešila razširjajoča laž o njegovi nesposobnosti! Kljub vsem dokazom svoje moške sile se je čutil s tem silno zadetega. Dasi sam ni prav verjel v to, ju je dolžil, da sta že davno ljubimec in metresa, ki se shajata ponoči in imata v tej mračni palači Bocanera z njenimi legendarnimi ljubezenskimi zgodbami le eno spalnico. Zdal, ko sta svobodna, rešena vsaj cerkvene vezi, se to gotovo zgodi. Videl ju je na enem ležišču, vstajale so mu žgoče vizije, fantazija mu je slikala objeme, poljube, vznemirjenost njunega blaznenja. Oh, ne, ne, to je nemogoče! Prej se poruši svet!

Potem, ko je s Pierrom krenil s Corso Vittorio Emanuele proti starim, tesnim, krivim ulicam, ki drže proti Via Giulia, se je zopet videl, kako spušča listič v nabiralnik palače.

V duhu se je vprašal, kaj se bo potem zgodilo. Do jutra ostane pisemce v omari. Tajnik don Vigilio, ki ima na kardinalov ukaz ključ te skrinjice, pride zgodaj zjutraj dol, najde listič in ga izroči Njega eminenci, ki ne dovoljuje, da bi kdo odpiral pisma. Smokve se zavržejo, zločin ne bo več mogoč, črna družba bo molčala. Ali če se pisemce vendar ne najde — kaj tedaj? Razmišljal je in natančno je videl, kako prihajajo skrbno z listjem pokrite smokve v čedni košarici ob eni za zajtrk na mizo. Dario je navzoč kakor navadno, sam s svojim stricem, ker se odpelje šele zvečer v Napolj. Pokusita li tedaj smokve stric in nečak, ali samo eden — in kateri? Tukaj se je zmedla vizija. Zopet gre usoda svojo pot, tista usoda, ki jo je bil srečal na cesti iz Frascati, ko je korakala nevdružema, preko vseh zaprek proti svojemu cilju. Mala košarica smokv gre dalje in dalje, svoji nujni nalogi nasproti; nobena roka na svetu ni dovolj močna, da bi jo zadržala.

Neskončno se je Via Giulia raztezala v beli mesečini in Pierre se je pred palačo Bocanera, ki se je črno odražala od srebrnega neba, zbudil kakor iz sanj. Na neki cerkvi v bližini je bila ura tri. Nekaj ga je preteslo, ko je začul poleg sebe zopet stok na smrt ranjene živali, nezavedno kruljenje, ki je grofu zopet ušlo v njegovem strašnem boju.

Ali nenadoma se je zopet porogljivo nasmejal in stisnil duhovniku roko rekoč:

"Ne, ne, dalje ne grem... Če bi me kdo tukaj videl ob tem času, bi mislil, da sem se zopet zaljubil v svojo ženo."

Prižgal si je smodko in odšel v jasno noč, ne da bi se ozrl.

XIII.

Ko se je Pierre zbudil, je bil ves presenečen, da je bila ura enajst. Utrujen od plesa, na katerem je ostal do take pozne ure, je spal blaženo in pokojno kakor otrok, kakor da čuti v spanju svojo srečo. Komaj je odprl oči, ga je obilo skozi okno sijoče, žarko solnce z upanjem. Prva misel mu je bila, da uzre ob devetih zvečer papeža. Še deset ur — kaj naj počne, da mu mine ta blaženi dan, katerega krasno čisto nebo se mu je zdelo kakor dobro znamenje sreče?

Vstal je in odprl okno, da je prišel v sobo topli zrak. Zdelo se mu je, da je poln one dišave po sadju in po cvetlicah, ki jo je bil zaduhal takoj prvi dan, ko je prišel in se je pozneje zaman trudil, da bi razbral njen značaj: Dišava rož in oranž. Je li mogoče, da je že december? Kakšna čudežna dežela, kjer je še na pragu zime, kakor da vzcveta še enkrat april! Ko se je oblekel in se s komolci uprl ob okno, gledajoč na bregove Janikula onkraj zlatobarnih Tiber, ki so vse leto zeleni, je opazil poleg vodometna na malem, zamenjenem vrtu palače Benedeto. V poželenju po življenju, veselju in lepoti je šel dol, ker mu ni dalo obstati na enem mestu. Benedeta, žareča, bleščeča, je takoj zakričala, kakor je bil pričakoval. Ponudila mu je obe roki.

"Oj, ljubi moj abbe, kako sem srečna, kako sem srečna!"

Pogostoma sta znala presedeti vse dopoldne v tem mirnem in pozabljenem kotu. Ali kako žalostni so bili tisti dopoldnevi, ko sta bila še oba brez upanja! Danes se jima je zdelo, kakor da je po teh zanemarjenih, s plevelom zaraslih drevoredih, v bujni, iz stare, zasute krnice vzrasli zeleniki, v simetričnih oranžah, ki so še nekako označevale risbo robov, neskončna dražest, sanjava in nežna zaupljivost, ob kateri se je človek lahko krasno spočil od radosti.

"Oh, kako sem srečna!" je ponavljala Benedeta. "Zadušila bi se bila v svoji sobi, in morala sem dol, tako zelo mi je srce potrebovalo prostora, zraka in svetlobe, da more utripati po mili volji."

Sedela je poleg sarkofaga na prevrnjenem odlomku stebra, ki je služil za klopi, ter je želela, da sede tudi duhovnik k njej. Še nikdar se mu ni zdela tako lepa kakor zdaj, s svojimi črnimi lasmi, ki so ji obdajali čisto, na soncu povsem rožnato in kakor cvetlica nežno obličje. Njene velike, brezdane oči so bile v luči enake žerjavici, na kateri se topi zlato, njena otroška usta, čista, razumna usta so se smejala, kakor se smeje dobrodušno bitje, ki sme zdaj svobodno ljubiti, ne da bi žalilo Boga ali ljudi. Povsem glasno je sanjala in izdelavala načrte za bodočnost.

(Dalje prihodnjič.)

Revolucija, ki bi mogla strmoglaviti ignoranco v delavskih vrstah, bi bila najvažnejša in najpotrebnejša.

POSLEDICE TORNADA

Dne 11. julija je divjal v Jacksonvillu in okolici tornado, ki je rušil hiše, podiral dreve in uničeval polja. Škoda je velika. Mnogo hiš je podrtih.

ODMEVI NAČELNE IZJAVE SOCIALISTIČNE STRANKE

FRANK ČESEN, Detroit, Mich.

Prošla detroitška konvencija amer. socialistične stranke je s svojo novo načelno izjavo prvič v zgodovini preokrenila svoje smernice znatno na levo. S to akcijo je dala večina delegacij stranki ne samo strogo socialistični značaj, pač pa je tudi pomedla smeti iz svoje hiše — smeti Sharts-ovega tipa, postrigla peroti newyorškim židovskim kompromisarjem in izkristalizirala taktične pojme, ki so dobivali čimbolj konfuzen značaj. Nova načelna izjava je važen dokument — s socialističnega vidika čisto logičen in za strankin razvoj najbrž vitalnega pomena, zlasti ker so njeni eksponenti izključno mladi Amerikanci s širokim obzorjem.

Mi živimo v dobi fašizma, ki je poslednje brutalno sredstvo za ohranitev kapitalističnega sistema. Razvoj fašizma je posledica kolosalnega delavskega razmaha v Italiji, Nemčiji, Avstriji, Španiji itd. To delavstvo se je pa — opirajoče na okostenelo demokracijo, pretirano toleranco in taktiko kompromisov — znašlo v odločilnem trenutku v strašni konfuziji — brez programa, brez bojnih sredstev, brez energije in poleg tega pa še razcepljeno. Zato je postalo do zob oboroženim fašizmom, ki so poznali njih šibko stran, razmeroma lahek plen. Bili so ogromna mrtva masa — sneženi mož, s katerim glavci uganjajo razne burke. Višek tragedije je bil pa dosežen, ko so fašisti uničili izborni organizirane delavske unije ter ekonomske ter kulturne organizacije, katere je zgradil proletarijat z ogromnimi žrtvami. V tej tragediji sta igrali obe delavski stranki enak ključno vlogo z razliko, da so hodili na pozornico socialisti z ene strani in komunisti z druge.

Vsa ta dejstva so vodila levičarje na prošli konvenciji, da so se za slične slučaje zavarovali z radikalno načelno izjavo, kakršna bi po mojem mnenju morala biti merodajna za vse dežele in to potom dekreta druge internacionale.

Sprejeta načelna izjava v bistvu ni komunistična, še manj pa anarhistična. Mnogi sodrugi jo tolmačijo na čisto svoj način. Zato si jo svrhu kristalizacije ogledmo nekoliko bližje: O stališču stranke napram strokovnim organizacijam se izjava v jedru razlikuje od stare le v tem, da naglašajo bolj izrazito socialistično taktiko in disciplino v konservativnih unijah, predvsem pa v A. F. of L. Izjava poudarja važnost konstruktivne kritike s stališča socialističnih načel, kot tudi propagande za industrialno formo unij namesto sedanje strokovne. A. F. of L. je za radikalce trd oreh. Njeno konservativno vodstvo se vzdržuje na površju s pomočjo terorja in raketirstva, članstvo je pa napram tem pojavom v ogromni večini razbrižno. Kljub temu je pa to edina "Rank and File" unija, ki v ameriškem delavskem gibanju nekaj šteje in kjer pridemo v dotiko s tistimi elementi, s katerimi bo radikalno gibanje v tej deželi dobilo v dolednem času trdna tla. Vodilno vlogo bo pri tem prebratu v A. F. of L. seveda igrala mlajša generacija.

Druga važna točka v načelni izjavi se nanaša na protivojne aktivnosti v socialistični stranki. Jedro te točke tvori poleg določbe za odpravo militaristične propagande tudi moralna in materialna pomoč vsakemu sodrugu, ki bi se v slučaju vojne protivil vstopiti v vojno službo, ali pa vsled protivojnega delovanja prišel v oblastni v konflikt. Ta točka je v principu docela na mestu. Vendar je pa vsled dvomnega značaja potreba revizije v toliko, da stranka ni odgovorna za teroristične čine svojih članov, ki seveda v največ slučajih izvirajo od agentov provokatorjev. Ako se pa iskren socialist zaplete vsled strankinih načel v konflikt z vojskujočo se vlado, je pa vendar dolžnost stranke, da ga v kritičnem momentu podpira, pa najsi bo to na primer Norman Thomas ali pa Jimmie Higgins. V nasprotnem slučaju nima pristop v stranko nikakega smisla. V zvezi s tem so seveda dragi obrambni procesi, ki se jim pa v slučaju vojne ni mogoče izogniti, ako hočemo biti res revolucionarji.

Povod za persekucije si vlada sama najde s tem, da kar preko noči sprejme drastične zakone a la Palmer. Dalje določa izjava masni upor, zapaden v generalni stavki delavskih unij in "profesionalnih skupin", ki bi s paraliziranjem vojne mašine zaobrnilo vojno proti kapitalizmu in mu izrgale vlado iz rok. Tudi ta točka ni pretirana v jedru, toda državni pravnik bi jo tolmačil na svoj način. Masni upor, čeravno zavil v tančice generalne stavke, pomeni v smislu zakonov teroristične čine, sabotažo, civilno vojno itd. Masni upor bi v slučaju učinkovite generalne stavke sam sledil, zato ga je nesmiselno naglašati. Generalna stavka je pa vsaj z etičnega stališča priznana bojno sredstvo.

Nasprotniki izjave trdijo, da smo se s temi točkami izpostavili preganjanju v slučaju vojne. V tem imajo prav! Preganjani in terorizirani smo bili pa tudi v prošli vojni in to brez drastičnih določb. Slične izjave ustvarjajo strah v buržvaznih vrstah. Ako bi imela na primer močna nemška socialna demokracija pred svetovno vojno slično načelno izjavo in jo seveda tudi izvajala, bi si kajzer dvakrat premislil predno je napovedal vojno. Za šibko soc. stranko v Ameriki ta izjava seveda še nima praktičnega pomena — utrdila pa bo nedvomno zrahljano moralo članstva in odprla vrata pasivnim radikalnim elementom, ki so dosedaj kolebali med socialistično in komunistično stranko.

Poslednja določba v načelni izjavi se pa bavi s stališčem soc. stranke v slučaju razpada kapitalističnega sistema v Ameriki. Dosedaj tudi v tem oziru ni imela stranka določnih smernic, toda evropske države so ji bile pač dobra šola. Izvleček tozadevne točke se glasi:

Ako se pa dogodi, da vsled svoje krize kapitalistični sistem razpade v splošnem kaosu in konfuziji, in bo mirna razvojna procedura nemogoča, se soc. stranka, pa če je v večini ali ne, ne bo ognila svojih dolžnosti organizirati in vzdržati delavsko vlado.

To je krepka zausnična fašizmu vseh baž. "Zob za zob", bi morala biti parola vsega radikalnega delavstva. Ko bi socialisti v Italiji, Nemčiji in Avstriji vpoštevali to parolo, bi bili članes oni na krmlu namesto fašistov. V tej točki je seveda vključena tudi diktatura proletariata, brez katere je manjšini nemogoče vladati. Toda ta diktatura mora biti naperjena samo proti buržvaziji, ne pa proti delavstvu, dokler se to delavstvo giblje v mejah zakona. Za iskrenega socialista je ta izjava le krepko zasnovan dokument brez kolebanja. Z revizijo par spornih stavkov odpade vsa namišljena nevarnost. Stranka pa s tem zadobi revolucionarno lice, ki ga v očigled kaotičnih svetovnih dogodkov za svojo eksistenco nujno potrebuje.

Konferenca JSZ za vzhodni Ohio

Piney Fork, O. — Konferenca klubov JSZ in društev Prosvetne matice so najvažnejša zborovanja, kar jih imamo v naših naselbinah. Za vzhodni Ohio in W. Va. se bo konferenca klubov JSZ ter društev Prosvetne matice vršila v nedeljo 22. julija v Bridgeportu, O. Snidemo se v Slovenski dvorani na Boydsvillu ob 9. dopoldne. Popoldne pa bo piknik blizu dvorane na vrtu kluba št. 13 v prid konference. Na konferenci bomo volili delegata za bodoči zbor, razpravljali bomo o provizoričnem sporodu, kakor je objavljen v Proletarcu, o sklepih konvencije socialistične stranke v Detroitu itd. Zelo potrebno je, da bomo razpravljali in sklepali, če je mogoče v kratkem spet poslali koga po naselbinah na agitacijo za Proletarac in JSZ.

Nace Zlemberger.

Naročajte knjige iz Proletarčeve knjižarne.

ZA LICNE TISKOVINE VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

Adria Printing Co.
1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.
Tel. Lincoln 4700
PROLETAREC SE TISKA PRI NAS.

Morgan na počitnicah

Ameriški finančni magnat, ki je pred par leti svoje transakcije tako manipuliral, da mu ni bilo treba plačati dohodninskega davka, mirno uživa sadove svoje pridnosti. V poletju se je odpeljal s svojo jahto v Anglijo, in tam bo prebil nekaj tednov na posestvu, ki mu ga zavida maršak prinč.

Imeti vile v raznih krajih, svojo jahto, banke, svoje vloge v vseh deželah po svetu, ki so kaj "vredne", tega ne zmore vsakdo! Morgan je bil pač zelo "priden", pa si je vse to pridobil in zdaj brezskrbno uživa sadove svojega truda...

Prireditve soc. stranke v Clevelandu

Cleveland, O. — Socialistična stranka okraja Cuyahoga bo imela svoj letni izlet ali piknik v nedeljo 5. avgusta na Pintarjevi farmi. Upoštevajte ta datum in si ga rezervirajte za poset te skupne prireditve delavstva v Clevelandu. O podrobnostih bomo še poročali.

J. Krebel.

PROSVETNA MATICA JSZ.

V fond Prosvetne matice JSZ so vplačala društva, socialistični klubi in druge organizacije v mesecih april, maj in junij 1934 kot sledi:

Številka in kraj društva	Skupaj
3, SNPJ, Johnstown, Pa.	\$ 3.00
10, SNPJ, Rock Springs, Wyo.	4.50
16, SNPJ, Milwaukee, Wis.	12.00
47, SNPJ, Springfield, Ill.	3.00
49, SNPJ, Girard, O.	6.00
74, SNPJ, Virden, Ill.	1.00
82, SNPJ, Johnstown, Pa.	6.00
102, SNPJ, Chicago, Ill.	4.00
121, SNPJ, Detroit, Mich.	12.00
206, SNPJ, Gross, Kans.	1.50
254, SNPJ, Bon Air, Pa.	1.00
297, SNPJ, Raymond, O.	3.00
275, SNPJ, Raton, N. Mex.	6.00
434, SNPJ, Arma, Kans.	6.00
494, SNPJ, Pt. Marion, Pa.	3.00
544, SNPJ, Detroit, Mich.	6.00
580, SNPJ, Brooklyn, N. Y.	4.00
600, SNPJ, Johnstown, Pa.	1.50
Federacija SNPJ, Eveleth, Minnesota	6.00

KLUBI J. S. Z.	
1, Chicago, Ill.	4.50
3, Oglesby, Ill.	1.50
69, Hermine, Pa.	3.00
222, Girard, Ohio	6.00

DRUGE ORGANIZACIJE

Soc. pevski zbor "Sava", Chicago, Ill.	2.00
Slov. pevski zbor "Zvon", Noranda, P. Q., Canada	.97
Pevski zbor "Slavec", Detroit, Mich.	1.00
Zenski pevski zbor "Planinska roža", Milwaukee, Wis.	3.50
Klub "Slovenia", San Francisco, Calif.	6.00

Skupaj.....\$118.97

Tajništvo P. M.

PRISTOPAJTE K SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI

NAROCITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00, pol leta \$3.00

Ustanavljajte nova društva. Deset članov(ice) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.

FENCL'S RESTAVRACIJA IN KAVARNA

2609 So. Lawndale Ave. Chicago, Ill.
Tel. Crawford 1382

Pristna in okusna domača jedila. Cene zmerno. Postrežba točna.

OGLAŠAJTE

v

PROLETARCU

NEKAJ BESED O RUDARSKI SITUACIJI

Piše ANTON GARDEN

Pred vojno in še nekaj let po vojni so bili organizirani rudarji avantgarda med ameriški strokovnimi unijami. United Mine Workers je bila precejšnji meri prežeta z razredno zavednostjo. Prvi maj so rudarji v mnogih krajih praznovali na impozantni način. Za tisoče in tisoče rudarjev je bil to največji praznik. Članstvu in uniji je prillival boženi duha in širil razredno zavednost.

To je bilo sedemdeset let — pred dolgi leti, se zdi človeku. Vendar pa še ni tako dolgo. Pred deset, petnajstimi leti, ko je bila unija na vrhuncu svoje moči, je razkol v radikalnem gibanju (socialističnem) pričel puščati svoje posledice tudi med rudarji. Degeneracija je sicer prišla par let pozneje ko v industrijskih centrih, toda je delovala hitreje. Komunistično gibanje, ki je skušalo nadomestiti socialistično, ni moglo dobiti zamaha v nobenem distriktu. Ukoreniniti se je sicer skušalo, ampak brez uspeha. V perspektivi se lahko reče: aličeno tudi o socialističnem gibanju med rudarji. Nekdaj močno deblje se je v par letih po nastopu razkrajanja skoraj do celja posušilo.

Ko je leta 1927 prišla velika rudarska stavka, ki je prinesla uniji poraz in v naslednjih letih skoraj popoln razpad, ni bilo med rudarji skoraj nobenega radikalizma več. Kolikor ga je ostalo po razkolu v socialistični stranki, ga je efektivno uničila Lewisova administracija. Naj poudarim: komunisti niso bili nikdar noben faktor med rudarji, čeprav je Lewisova administracija toliko grmela proti "boljševizmu". Tega strahu se je posluževal le za utrjevanje svojega režima. Eastern Ohio je bil na primer eden najmočnejših komunističnih centrov med rudarji, ampak vseh komunistov — večinoma Hrvatov, nekaj Čehov in par Američanov — ni bilo za en močan klub. V dobi svoje največje moči so na distrikt ali poddistrikt konvenciji imeli le par delegatov. Nič več.

V obnovljeni UMW, kateri je dal novo življenje "new deal", ni nobenega duha o kakem progresizmu, da ne govorimo o radikalizmu. Reakcija je trdno v sedlu — še bolj čvrsto kakor je bila pred razsulo unije. Svoj dan ima "klasna kolaboracija" najreakcionarnejše vrste. Vodstvo unije bi ne bilo bolj konservativno, če bi bil na krmlu unije John D. Rockefeller Jr., Hugh Johnson ali pa predsednik Mellonove Pittsburgh Coal Co. Po socialnih in političnih nazorih ni med Lewisovci in tipičnim operatorjem nobene razlike.

To je najbolj razvidno iz smernic obnovljene rudarske unije. Vsa smer Lewisove administracije gre za to, da napravi iz rudarjev čim bolj "disciplinirane" in unijskim uradnikom ter operatorjem

podložne sužnje. Da je disciplina v vsaki organizaciji potrebna, je jasno. Toda med delavsko disciplino in kapitalističnim udejstvom je velika razlika. Na šolah voditelji unije — organizatorji in distriktni uradniki, ki so večinoma povzročili "provizorični", od Lewisa nastavljeni ljudje — pitajo rudarje z najreakcionarnejšimi govori (to opiram na novinarske izpiske iz United Mine Workers Journal). Človeku se zdi, da se kosajo z reakcijo.

Zavedam se, da odgovoren unijski voditelj nima take svobode v izražanju kakor na primer socialistični ali komunistični propagandisti, ker mora bolj tehtati besede. Je pa velik kontrast med reakcionarnim delavskim voditeljem in človekom, ki tehta besede v interesu organizacije. In voditelj, ki je reakcionaren deloma radi tega, da se "ne zameri" kapitalistom, je prokleto slab delavski voditelj. Tak človek se navadno tudi ne pretvarja, ampak je po duši reakcionaren.

Vendar pa je Lewis zopet postal "največji delavski voditelj" — zdaj je preselil glavni stan unije v Washington. Da je sila, o tem ni dvoma. Prav tako mu socialist lahko da priznanje za reorganiziranje rudarjev. Ampak to je vse. Noben razredno zavedni delavec pa ne more podpirati njegovega vodstva, še manj se pa navduševati zanj. Tak unionizem kakor ga propagira in cementira Lewis in njegove vrste delavski voditelji ne vodi iz kapitalističnega kaosa in suženstva. Filozofično ali idejno stremi za stabiliziranjem profitorskega sistema. Za "check-off" in nekoliko višje plače ter krajši delovnik je pripravljen napraviti iz delavcev boljše sužnje. To je vse.

Za socialiste je vprašanje unij izredno važno. S strogo revolucionarnega stališča ni med reakcionarnim unionizmom in komunističnimi unijami posebne razlike. Kolikor jo je, je v glavnem ta: od kakšne organizacije ima posamezni delavec več koristi. Da kompanijske unije v tem ne prednjačijo, je znano. Znano je pa tudi, da je unija z reakcionarnim vodstvom prav tako kapitalistična kot kompanijska, včasih še bolj. Važnejša razlika je v tem, da je vsaka delavska unija potencialno progresivna in revolucionarna, kompanijska pa ne.

In ena največjih nalog socialistov je, da delujejo v unijah za zrevelucioniranje članstva. Brez socialistične agitacije, brez radikalnega časopisa in besede zgovorne na pravem mestu in ob pravem času in končno brez smotrenega dela v unijah, ki je mogoče le s skupnim nastopanjem razredno zavednega elementa po vnaprej izdelanih načrtih — brez vsega tega ne bo prišlo do idejne orientacije v unijah in ne do novega, razredno zavedno usmerjenega vodstva.

MOČ VRAŽEVERSTVA

V republiki Mehiki je na vladi že prilično število let stranka, ki je porazila diktatorja Porfirio Diaza in se nato lotila borbe tudi proti ameriškem kapitalizmu, kateri kontrolira prirodna in druga bogastva v Mehiki, najbolj pa še proti katoliški hierarhiji, ki ni menda v nobeni deželi na svetu bolj nazadnjaška in starokopitna, kakor v Mehiki.

Mehika skuša ta pogubni vpliv klerikalizma zmanjšati z drastičnimi zakoni, s katerimi je omejila število duhovnikov in prepovedala versko-politične, pagansko prirejane ceremonije na prostem. V prošlih desetletjih je dosegla ogromno, toda klerikalne opasnosti in primitivnega verstva še ni odpravila. Vzgoja je pa počasen proces.

Pri predsedniških volitvah 1. julija je vladna (radikalna) stranka spet zmaga. Novi predsednik Mehike je Lazaro Cardenas. Par dni po njegovi zmagi pa je bil v Acapulcu, država Guerrero, rojen v mehiško-indijanski družini otrok, ki je takoj spregovoril in oznanil strmečim ljudem, kolikor jih je hipoma prišlo skupaj, da bo nad Mehiko skozi prihodnjih šest mesecev padala silovita šiba božja. Nato je otrok v svetniškem sijaju umrl. Kajpada, to je legenda, ki si jo je klerikalna propaganda v Mehiki izmislila in se je v par dneh razširila med ignorančnimi peoni preko vse dežele, ki so v velikem strahu. Vsi bigotsko odgojeni Mehikanci namreč verjamejo "čudežu".

To posebno ne v rudarski uniji, kjer je Lewisova administracija bolj izvežbana v pobijanju radikalizma — namišljenega ali resničnega — in bolj kapitalistično orientirana kakor v marsikateri drugi uniji. V tem je ne prekasa vodstvo nobene druge unije.

Zadnja konvencija socialistične stranke je tudi v tem oziru krenila "na levo". Sprejeta resolucija, ki je bila pred par tedni objavljena tudi v Proletarcu, nalaga članom stranke, da se v unijah organizirajo za smotreno socialistično delo. V preteklih letih smo v tem oziru zakrivali marsikak greh. Velika večina članov je popolnoma pozabila socialističnem kakor hitro so prestopili prag unijske dvorane ali pa tovarne. Stranka se tudi ni zanimala, kaj so počeli v unijah. V bodoče bodo člani podvrženi strankini disciplini tudi za svoje aktivnosti v unijah. Poleg tega določa resolucija tudi program in smernice za strankine in članske aktivnosti v unijskem gibanju.

Ena največjih potreb za odstranitev reakcionarnega elementa iz vodstva rudarske unije je, stvoritev organizirane opozicije. Vem, da je to lahko reči, ampak težje izvršiti. Težko posebno radi dualnega unionizma, ki ima svoje vzroke v tiranstvu in samopašnosti Lewisove administracije in zatoni unijske po stavki 1927, še bolj pa vsled pomanjkanja socialističnih agitatorjev med rudarji. Ampak stranka tega dela ne sme zanemariti. O tem več drugikrat.

Izlet članstva JSZ v Detroitu

Detroit, Mich. — Članstvo klubov št. 114 in 115, pevskega zbora "Svoboda" in prijatelji našega gibanja priredili izlet v nedeljo 22. julija na Upper Straite Lake. Občinstvo je vabljeno, da se ga udeleži v obilnem številu.

Za zapadno Penno

Nedelja 5. avgusta je dan zborovanja zastopnikov klubov JSZ in društev Prosvetne matice v zapadni Pennsylvaniji. Ta konferenca se bo vršila omenjeno nedeljo v dvorani društva Postojnska Jama SNPJ v Strabane (Canonsburg). Popoldne bo piknik v prid našega gibanja. Ob tej priliki bodo zborovalci izvolili v imenu konference tudi delegata za prihodnji zbor JSZ. Vsa društva in klubi naj pošljejo zastopnike. Občinstvo je vabljeno na piknik, ki se bo vršil v nedeljo 5. avgusta v prid konference in kluba v Strabane v Frank Drenikovem parku.

Iz Pennsylvanije

Herminie, Pa. — Zadnjič sem poročal, da pride meseca julija na govorniško turo Jesse H. Holmes. Obveščeni smo, da pride šele avgusta. V Westmorelandu bo govoril prve dni avgusta. V Herminiju bo govoril najbrž v Slovenskem domu. Datume sporočimo, ko bodo točno določeni.

Anton Zornik.

Hoan predsednik wisconsinških občin

V Green Bayju v Wisconsinu se je vršila nedavno konvencija zveze wisconsinških občin, ki so se udeležili župani in drugi zastopniki. Kljub veliki kampanji, ki jo vodi kapitalistični tisk proti milwaukeeškemu županu W. D. Hoanu, je bil na tej konvenciji izvoljen za predsednika zveze občin v Wisconsinu. Njegov protikandidat je bil Anton Jensen iz Little Chute, toda Hoan ga je z lahkoto porazil.

Penzioniranje železničarjev

Okrog sto tisoč železničarjev bo letos transferiranih iz aktivne službe na penzijsko listo.

KEMIJA V BOJU PROTI DELAVSTVU

V poslednjih letih so kemiki iznašli veliko kombinacij za sestavo plinskih bomb, ki niso smrtonosne, ali vendarle povzročajo silovite bolečine in onesposobijo prisadete za fizični odpor. Uporabljane so v boju proti stavkarjem — pod Hooverjem in pod Rooseveltom. Na sliki so samo policaji v megle plinskih bomb, ki so jih metali v delavsko vrsto. Delavci so se sveda razkropili. Policaji imajo plinske maske, ki jih varujejo "neprijetnih občutkov".

Z DELAVSKEGA SVETA

(Nadaljevanje s 1. strani.)

so bile dozda nekaj neznane. Toda "new deal" jim razmer ni izboljšal, kakor so pričakovali, pa so se ponekod, posebno na nasadih čebule v McGuffeyju, O., in v južnem New Jerseyu, poslužili stavke. Njihov delovnik je dolg, delo nestalno, delovne razmere slabše kakor za vprežno živino in plača le \$1 za 10 ur dela. Stavka v New Jerseyu je bila poravnana na posredovanje vladnega zastopnika, toda plače ostanejo — iste. V Ohiju so jo skušali zadušiti z aretacijami stavkarjev "na debelo".

— Zastopniki delavcev Corn Products kompanije v Pekinu, Ill., ki so zastavali koncem junija, so imeli prvo konferenco z uradniki družbe 10. julija, toda do sprave ni prišlo, pač pa sta obe stranki sklenili s pogajanjmi nadaljevati in sporočili, da bo sporazum kmalu dosežen.

— Ernst Jones iz Springfielda, aktiven v Unemployed Alliance, je bil na ukaz policije izgnan iz Pekina zaradi svojega "hujskajočega" delovanja med stavkarji.

— Jeklarke korporacije — tudi tiste, ki niso pridružene steel trstu — so se odločile, da pogodbe z unijo jeklarskih delavcev ne bodo več obnovile. Nekatere stroke delavcev v jeklarnah so namreč že dolgo organizirane in kompanije so jih tolerirale ter jim plačale nekoliko bolje, ker jim niso bile nevarne. Republic Steel kompanija v Warrenu, O., je imela pogodbo z enim takim unijskim lokalom 20 let. Nedavno je sporočila, da je ne bo obnovila, ker ne mara imeti z unijami A. F. of L. nikakega opravka.

— V Bloomingtonu, Ind., stavkajo delavci v kamnolomih apnenca in pri pečeh. Šerifa okrajev Lawrence in Monroe sta apelirala na vladni posredovalni odbor, da naj kaj stori za poravnavo, ker se bojita izgredov. Enega stavkarja so že nevarno pobili. 2.500 delavcev je prizadetih.

— V Seattleju je bilo v bojih med policijo, deputiji in stavkujočimi pristaniškimi delavci sedem ubitih in mnogo ranjenih. Dne 9. julija je bil ubit neki deputij, vpislen zaeno z drugimi deputiji pri straženju skebov.

— Oblast v Illinoisu obljubljuje, da bo stopila na prste tistim firmam, ki vposlujejo delavke dalj kot 10 ur na dan. 41 delodajalcev je bilo že obtoženih radi nedovoljenega podaljševanja delavnika.

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Pogreba dveh ubitih stavkarjev v San Franciscu se je udeležilo tisoče članov unije pristaniških delavcev. Poleg teh tisočev so bile tudi druge unije častno zastopane. Pogreb je bil sijajna manifestacija delavske solidarnosti.

RAZNOTEROSTI IZ INOZEMSTVA

(Nadaljevanje s 1. strani.)

tom ustanovil "ljudsko sodišče", ki bo sodilo natančno po ukazih vlade. Dosedanje vrhovno sodišče v Leipzigu — ostanek prejšnje republike — bo v bodoče razsojalo le v zadevah, ki se tičejo administracijskih poslov. To sodišče je prišlo pri vladi v nemilost največ zaradi oprostive komunistov, ki so bili obtoženi požiga državnoborske palače. S tem je namenoma potrdilo ugotovitev mednarodnega preiskovalnega tribunala v Londonu, da so naciji požar sami povzročili, ker so hoteli preprečiti svoj teror proti marksistom.

— Stavka bančnih nameštencev v Braziliji je bila prošli teden končana, ko je predsednik republike podpisal dekret, ki določa ustanovitev penzijskega fonda, zavetišče, prosto bolnišnico in bolniško podporo za bančne uslužbence. Stavka telefonskih in telegrafskih uslužbencev v Braziliji še traja. Zahtevajo zvišanje plač.

— V Nemčiji potuje večja skupina ameriških profesorjev, da se na lastne oči prepričajo o vzročnosti in vzvišenosti Hitlerjevega vladnega sistema. Vse potne stroške iz Amerike in v Nemčiji ter nazaj, jim plača nemška vlada, četudi jamra, da so njene finance bankrotne in da ne more plačati niti zunanjih trgovskih dolgov, kaj šele druge.

Pridobivajte člane klubom JSZ in nove naročnike Proletarcu.

Provizorični spored X, rednega zbora J. S. Z.

Eksekutiva JSZ je na svoji seji dne 27. junija sprejela sledeči provizorični spored, ki bo predložen X. rednemu zboru dne 1. septembra v Clevelandu.

Članstvo JSZ naj v klubih in v Proletarcu razpravlja o njemu. Vse sugestije za spremembe sporočite tajništvu JSZ, ali pa jih objavite v Proletarcu.

Spored se glasi:

I. Konstituiranje zbora.

1. Otvoritev X. rednega zbora JSZ (Charles Pogorelec).
2. Volitve verifikacijskega odbora treh članov za pregled pooblastil.
3. Pozdravni govor v imenu klubov JSZ v Clevelandu. (Govornika določijo klubi JSZ v Clevelandu.)
4. Tajnik predloži provizorični poslovnik, dnevni red in spored.
5. Poročilo verifikacijskega odbora.
6. Volitve predsednika, dveh podpredsednikov in konvencnega tajnika.
7. Volitve resolucijskega odbora (pet članov).

II. Jugoslovanska socialistična zveza.

8. Delo in stanje JSZ od prošlega do tega zbora. Poroča tajnik Charles Pogorelec.
9. Poročila odborov sekcij:
 - a) za slovensko sekcijo poroča tajnik Frank Zaitz.
 - b) za srbsko sekcijo poroča tajnik George Maslach.
10. Ali pogoji za uspešno delovanje in za ohranitev JSZ še obstoje? Frank Cesen (Detroit, Mich.).
11. Učinki delovanja klubov JSZ in Prosvetne matice v naselbinah. — Referirata: Anton Sular (Arma, Kans.) in John Terčelj (Strabane, Pa.).
12. JSZ in naša agitacija v Clevelandu. Joseph Jauch.
13. Socialistično gibanje med Hrvati in Srbi. Peter Kokotović.

III. Socialistična stranka.

14. Detroitška konvencija socialistične stranke. Charles Pogorelec.
15. Načelna izjava socialistične stranke. Anton Garden.
16. Nauki iz izkušenj delovanja milwaukeeških socialistov. Frank Novak.

IV. Naše publikacije in splošen socialistični tisk.

17. Proletarec, Ameriški družinski koledar, Majski Glas itd. Poroča za upravnštvo Chas. Pogorelec, za uredništvo Frank Zaitz in v angleščini John Rak.
18. Agitacija za naš tisk v naselbinah. Nace Zlemberger.

V. Stavbinski sklad.

19. Stavbinski fond JSZ. Poroča tajnik Frank Zaitz.

VI. Prosvetna matica.

20. Prosvetna matica in njeno delo od prošlega do tega zbora. Poroča tajnik Charles Pogorelec.
21. Delo Prosvetne matice med angleško poslujočimi društvi in med našo mladino. Poroča John Rak, direktor angleškega oddelka P. M.
22. Referat Ivana Moleka o prosvetnem delu.
23. Delo naših sodrugov in somišljenikov v kulturnih in podpornih društvi. Kritičen pregled. Referira Joško Oven.
24. Ali so aktivnosti sodrugov v podpornih društvi našem gibanju koristne? Frank Alesh.

VII. Agitacija med mladino.

- a) Angleški odseki klubov JSZ. Donald J. Lotrich.
- b) Socialistično gibanje med našo mladino v slovenskih naselbinah. Referanti: Raymond Traunik, Detroit, Mich.; Frances Langerhole, Johnstown, Pa.; Josephine Turk, Cleveland, O.

VIII. Unije.

26. Naloge socialistov v unijah. Frank Podboy.

IX. Zadrugništvo.

27. Zadrugništvo med ameriški Jugoslavi.

X. Agitacija med ženstvom.

28. Naše ženstvo in socialistično gibanje. Angela Zaitz.

XI. Resolucije in pravila.

29. Poročilo odbora za resolucije.
30. Poročilo odbora za pravila.

XII. Splošne zadeve.

31. Razno (nominiranje mest za bodoči zbor itd.).
32. Zaključek zbora.

SUNSHINE — FRESH AIR AND GOOD PURE MILK
Balance Your Daily Diet With

Wencel's Dairy Products
GOOD PURE MILK

IT PROTECTS YOUR HEALTH

2380-82 BLUE ISLAND AVE. — Phone Monroe 3673

ALI je klub JSZ v vaši naselbini ali društvo Prosvetne matice

že izvolilo delegate za X. redni zbor JSZ in Prosvetne matice

Volitve se vrše do 31. julija!

PRIREDBE KLUBOV J. S. Z.

V sledečih seznamu so priredbe klubov JSZ, konferenčnih organizacij in socialističnih pevskih zborov. Ako priredba vašega kluba ni vključena, nam sporočite.

JULIJ.

DETROIT, MICH. — Izlet klubov št. 114 in 115 JSZ na Upper Straite Lake v nedeljo 22. julija.

BRIDGEPORT, O. — Konferenca klubov JSZ in društev Prosvetne matice v nedeljo 22. julija v dvorani na Boydsville.

AUGUST.

CANONSBURG, Pa. — V nedeljo 5. avgusta konferenca klubov in društev Prosvetne matice.

STRABANE, PA. — V nedeljo 5. avgusta piknik v prid Konferenca JSZ in kluba št. 138 v Frank Drenikovem parku.

CLEVELAND, O. — V nedeljo 5. avgusta piknik soc. stranke clevelandskega okraja na Pintarjevi farmi.

SYGAS, Pa. — Veselica kluba št. 13 JSZ v soboto 11. avgusta v dvorani društva Bratstvo št. 6 SNPJ.

CLEVELAND, O. — Konferenca klubov JSZ in Prosvetne matice v nedeljo 12. avgusta v SND na St. Clair Ave.

CHICAGO, ILL. — "Moonlight" piknik soc. pevskega zbora "Sava" v soboto 18. avgusta pri Kegu v Willow Springsu.

SEPTEMBER.

DESETI redni zbor JSZ 1., 2. in 3. septembra v Clevelandu, Ohio, v Slovenskem delavskem domu.

OKTOBER.

WAUKEGAN, ILL. — V nedeljo 14. oktobra konferenca društev Prosvetne matice in klubov JSZ v Wisconsinu in Illinoisu.

WAUKEGAN, ILL. — V nedeljo 14. oktobra velika prireditev pod pokroviteljstvom konference JSZ v Slov. nar. domu.

CHICAGO, ILL. — Dramska predstava kluba št. 1 v nedeljo 21. oktobra v dvorani ČSPS.

NOVEMBER.

CHICAGO, ILL. — Koncert soc. pevskega zbora "Sava" v nedeljo 25. novembra v dvorani ČSPS.

Ali ste naročnino na Proletarca že poravnali?

Dr. ANDREW FURLAN

DENTIST
Phone: Canal 9694
1858 W. CERMAK RD.
CHICAGO, ILL.
Office hours:
9-12 A. M.; 1-5 and 6-8 P. M.
Friday and Saturday all day and evenings.
Waukegan office at
424-10th St., Tel. Ontario 7213
Mon., Tue., Wed. and Thu. till noon. Sun. by appointment only

Milwaukee Leader

Največji ameriški socialistični dnevnik. — Naročnina: \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za tri mesece.
Naslov: 540 W. Juneau Ave., MILWAUKEE, WIS.

Dr. John J. Zavertnik

PHYSICIAN AND SURGEON
OFFICE HOURS:
At 3724 W. 26th Street
1:30-3:30; 6:30-8:30 Daily
Tel. Crawford 2212
At 1858 W. Cermak Rd.
4:30-6:00 p. m. Daily
Tel. Canal 9695
Wednesday and Sunday by appointments only
Residence Tel.: Crawford 8440
If no answer — Call Austin 5700

NAJVEČJA SLOVANSKA TISKARNA

JE
NARODNA TISKARNA
2142-2150 BLUE ISLAND AVENUE
CHICAGO, ILL.

Mi tiskamo v slovenskem, hrvaškem, slovanskem, češkem, poljskem, kakor tudi v angleškem in nemškem jeziku.

NAŠA POSEBNOST SO TISKOVINE ZA DRUŠTVA IN TRGOVCE

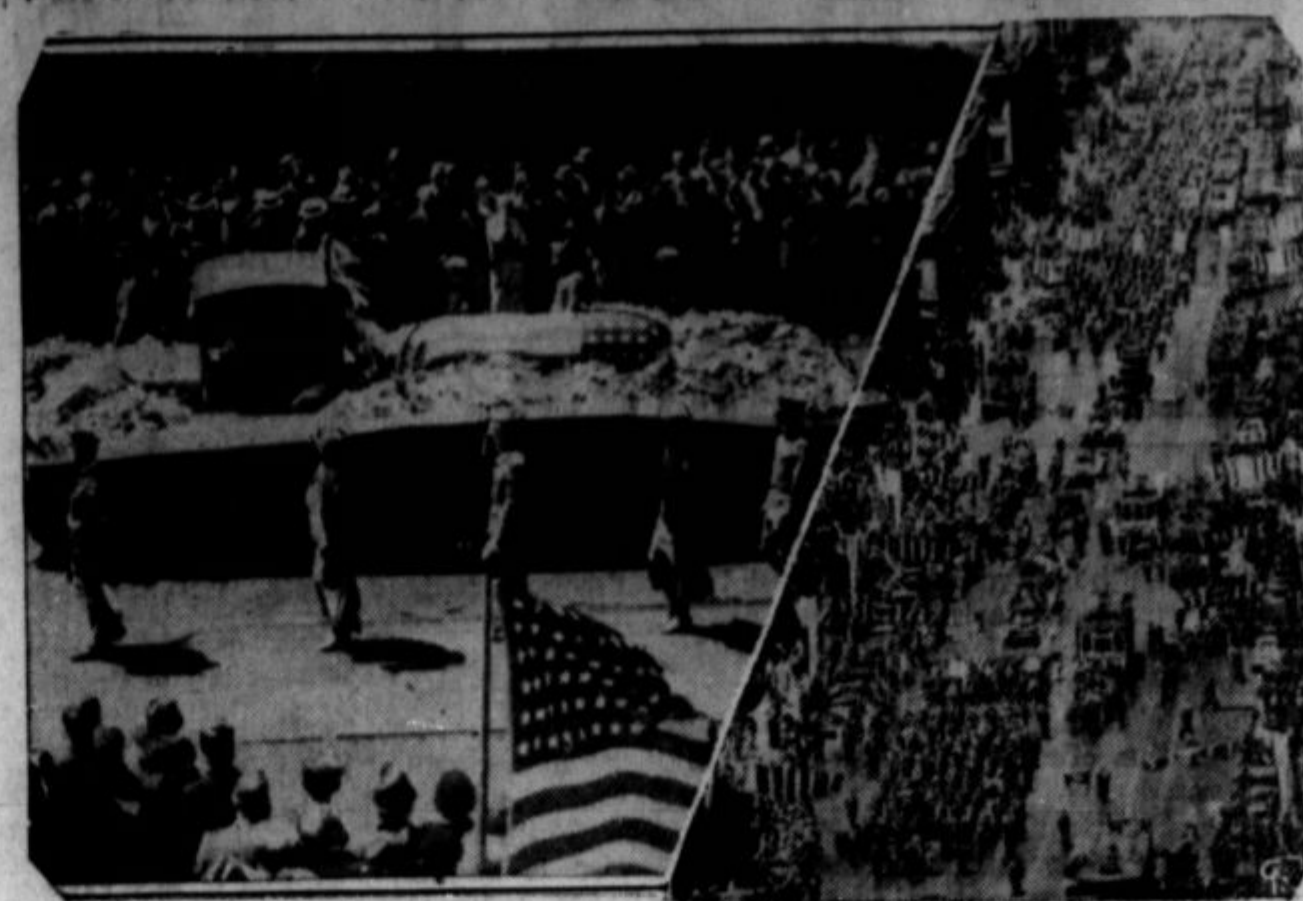
PARK VIEW WET WASH LAUNDRY CO.

FRANK GRILL, predsednik
PRVA SLOVENSKA PRALNICA V CHICAGU

Naši vozniki pobirajo perilo po vsem mestu, Cicero in Berwynu in dovažajo čistega na dom

TOČNA POSTREŽBA
1727-1731 W. 21st STREET
DELO JAMCENO
CHICAGO, ILL.

Telefon: CANAL 7172-7173

Proti pristanikom delavcem v San Franciscu, ki so na stavki že več tednov, je bila poslana poleg policije in deputirjev, tudi milica. Dva stavarja so v neki ubili. Unije v San Franciscu so jima priredile pogreb, ki je bil največja manifestacija delavske solidarnosti v zgodovini ameriškega Pacifika. Nad 12.000 unijskih delavcev je bilo v spremljevalni na tisoče jih je stalo ob cesti. Na levi je voz z rakvami. Na desni pogled na pogrebni spreved.

O kritikah proti mrtvili v Clevelandu

Cleveland, O. — V Proletarcu je bilo precej kritiziranja radi naše metropole. Tisti, ki nas grajojo, pravijo, da je med nami premalo zanimanja za socializem in delavsko časopisje, premalo naročnikov Proletarca, in premalo aktivnosti v splošnem.

Teh pomanjkljivosti se zavemo tudi mi. Ampak tistih, ki delajo, je premalo, in ti niso krivi. Odgovornost pade na one, ki nečejo biti delavni. Izgovarjajo se: Ne morem... Jaz tudi ne. Sklicemo sejo, sestanek, pa ni zraven tega ne onega, samo da se izogneta delu.

Toda naselbina ni mrtva! Vzduje liste, cerkve, precej duhovnikov, učiteljev v farnih šolah in drugih cerkvenih nameščenec. Zanimajo se za "parties", posebno za "surprise parties". Je O. K., naj imajo ljudje zabavo! Ampak če se pomisli, da ni pa ni nikakega denarja, kadar jim omeniš delavsko gibanje, da pa se dobi pri takih ljudeh denar za vse drugo, tedaj je res treba priznati, da je naša naprednost največ na papirju. Zastopnik vpraša naročnika: "Boš obnovil naročnino? Potekla ti je." Bi in tako dalje, pa ni denarja. Ali za družo se ga že kako iztakne. Ne mislim za potrebščine, ampak za stvar, ki jih marsikdo smatra za potratno.

To pišem zaradi kritik proti nam, ne zato, da se bi "nam" še bolj zameril. Kajti mi smo napredni (?) in za cerkev. S tem mislim celotno "metropolo".

Zadnjič sem obljubil, da se bomo oglašili vsak teden o priporočilih za naš X. redni zbor. A že v prejšnjem Proletarcu ni bilo nič poročila od nas.

Naša naloga je razbirati tudi podatke soc. stranke za jesenske volitve. Tudi to gre počasi med nami. Nesel sem dve peticiji v Car Barns in dobil med poslužbenici cestne železnice-79 podpisov. Torej nekaj se le naredi, samo poskusiti je treba.

Na mnenja, da bi moralo biti v metropoli več naročnikov Proletarca, odgovorjam, da jih bi bilo, toda list bi moral izhajati tukaj. Agitacija bi bila potem olajšana in Snoy ter Zlemberger pa bi morala biti agitatorja. To se pravi, taki ljudje, ki imajo njima slične agitacijske sposobnosti.

Frank Barbič.

Majhen pridelek pšenice

Cenijo, da bo letošnji pridelek pšenice v Zed. državah znašal samo okrog 484.000.000 bušljev, kar je manj kot kdajkoli v prejšnjih 38. letih, in ne bo zadoščal za potrebe prebivalstva.

Dalje je zahtevala ostavko zakonite deželne vlade; na nje mesto naj stopi deželni odbor fašistovskih oboroženih oddelkov. Dalje je se zahtevala odstavitev socialnodemokratskih županov. Deželni glavar je odvrnil, da protustavnim zahtevam ne more ugoditi. Heimwehr je odgovorila, da se ne bo razšla, nego da bo oborožena ostala v mestih, dokler ne bodo njene zahteve izpolnjene. Državna sila bi prav lahko razorožila heimwehr — v Innsbrucku je bilo vsega 800 heimwehrovcev. Toda tega ni storila. Dollfuss, ki se je obenem boril proti socialnim demokratom in nacijem, ni mogel stopiti še v odkrit boj proti heimwehru.

V naslednjih dneh se je zbrala heimwehr tudi v ostalih zveznih deželah. Povsod je oborožena vkorakala v deželna glavna mesta. Povsod je izročila deželnim glavarjem iste zahteve.

Medtem ko so fašisti poizkušali vse to z oboroženo silo izsiliti od deželnih vlad, je Fey kot policijski minister prišlo fašistovskim upornikom na pomoč, obenem pa je začel razoroževati republikanski schutzbund, ki je bil edina obrambna organizacija proti heimwehrovskim fašistom.

V Schwechatu pri Dunaju se je orožništvu posrečilo, da je našlo večjo zalogo orožja, ki ga je imelo delavstvo skrito. To je izbral Fey, da je začel po vseh delavskih domovih stikati za orožjem, in povsod so se obenem začele aretacije voditeljev schutzbunda. V nedeljo, 11. februarja, je objavil komuniste, ki pravi v njem, da najdba orožja v Schwechatu priča o "komplotu" "marksistično boljševiških zločincev" proti državi oblasti, ki mora zato socialno demokracijo brezobzirno zatreti. Bilo je jasno: najdba orožja v Schwechatu naj bi bil požig parlamenta gospoda Feyja.

Delavstva se je polastilo veliko razburjenje. Da ga je vlada poizkušala razorožiti in da je voditelj schutzbunda pozaprla v tistem hipu, ko je oborožena heimwehr skušala od deželnih vlad izsiliti predajo uprave v roke fašistov — vse to je pričalo, da je prišla ura odločitve. Delavstvo je mislilo: V tem trenutku ne smemo pripustiti, da bi nam odvzeli orožje, če nečemo, da ne bomo v bližnjosti se odločili ni uri nesposobni za boj.

Strankin načelnik je svaril. Skušal se je izogniti boju, dokler bi vlada ne napravila kaj takega, kar bi razburkalo celotno delavstvo in vse ljudstvo. Toda razburjenje velikega dela delavstva je bilo že tolikšno, da svarila strankinega načelnika niso prodira. Ko je dva dni po vkorakanju oboroženih heimwehrovcev v Lince in po izročitvi fašistovskih zahtev gornjeavstrijskemu deželnemu glavarju hotela policija zapleniti v domu linških delavcev orožje, so se schutzbundovci uprli. Tako je izbruhnil vihar.

Bojni dnevi

Ni se mogoče pripovedovati o poteku krvave vstaje avstrijskega delavstva. Kajti vsako poročilo bi spravilo stotine, ki ječe v ječah dunajske kraljeve vlade, v nevarnost, prav tako pa tudi tisoče, ki so ušli avstrofašistovskim rabljem. Zgodovino teh dni je mogoče pripovedovati samo v glavnih obrisih.

Boj se je začel s stavko. Toda splošna stavka se nikakor ni docela posrečila. (Dalje prihodnjič).

Organizacija

Milijon posameznih delavcev je milijon posameznikov. Toda če se organizirajo, so cila, s katero nasprotniki morajo računati in jo upoštevati. — Joseph Snoy.

dal naredbo, po kateri niso dobili več dela pri javnih delih tisti delavci, ki so bili organizirani v svobodnih strokovnih organizacijah.

Socialnodemokratski strankin svet je imel 28. januarja sejo. Odgovoril je na Dollfussov govor z dne 18. januarja. Izjavil je, da je stranka pripravljena pogajati se za novo ustavo in sodelovati pri obrambi avstrijske samostojnosti. Stal je samo dva pogoja: prvi mora ostati splošna in enaka volilna pravica, ki je v njej vtečena suvereniteta naroda in politična enakost delavca; ki si jo je delavski razred priboril z desetletja trajajočimi boji. Drugi: nihče se ne sme dotakniti društvenega prava delavstva. Vladno časopisje je odgovorilo z zaničljivostjo. Splošna in enaka volilna pravica, zborovalne svobode — takih stvari ni novi Avstriji ne sme več biti.

V tem času so bili v osnovnih obrih priobčeni predlogi za novo ustavo, ki jih je izdelal dr. Ender, minister, čigar naloga je bila, da pripravi novo ustavo. Ti predlogi niso poznali parlamenta, ki bi izšel iz splošnih ljudskih volitev. Socialni minister dr. Schmitz je v glavnem organu krščansko-socialne stranke napisal, da v novi Avstriji ne sme biti več svobodnih strokovnih organizacij nego samo "poludržavne organizacije", po zgledu italijanskega korporacijskega sistema, da ne sme biti več stavk, nego da bo država odločala o vseh medzidnih sporih. Sedaj je bilo jasno: Diktatura je začela uvajati stodoletni fašizem.

Fašistovski sunek

V prvem tednu februarja je heimwehr skušala izsiliti popoln fašizem.

Začelo se je na Tirolskem. Tirolska heimwehr se je zbrala. Oborožena je vkorakala v glavno mesto in v ostala mesta. Od deželne glavarja je zahtevala: Prepoved socialnodemokratske stranke in razid krščansko-socialne stranke; strank odslej ne sme več biti.

IZ VZHODNEGA OHIO

Po dolgem času sem toliko okrevljal, da sem obiskal rojake in somišljenike v par bližnjih naselbinah. Dne 10. julija sem bil v Bannocku in Maynardu. V prvem je samo par naših rojakov, med njimi John Cerne, dolgoleten naročnik Proletarca. Vsi so naprednega mišljenja.

V Maynardu sem obiskal večino rojakov, med njimi Andy Zlatoperja, ki je bolan dve leti. Pripravljali se na zdravljenje na kliniki v Clevelandu. V Maynardu ni nikakega zasluga. Kdor dela, se mora voziti na siht v bližnje kraje, kar mnogo stane.

Povsod so me vladno sprejeli. Vsi, pri katerih sem bil, so si naročili Proletarca.

V vsako hišo, z izjemo par, prihaja Prosveta, in sedaj tudi Proletar, kar je zelo razveseljivo.

Bil sem vesel tega snidenja. Veselje je pogovarjati se z ljudmi, ki razumejo življenjski boj in vzroke sedanje krize. Težko sem se ločil od prijazne družbe. Hvala vsem.

Naslednji dan sem se napotil s sinom v Ramsey in Piney Fork. Medpotoma sem se ustavil pri znanemu somišljeniku Franku Primožiču, katerega soproga je že dolgo bolna. Zda ji gre na bolje. Vsi prijatelji in znanci ji želimo skorajšnjega okrevanja.

Na Ramseyju žive samo tri slovenske družine. Naročile so si Proletarca in tudi Prosveta jih stalno obiskuje. V Ramseyju ni nikakega dela. Ker so naši rojaki v tej naselbini dobri delavski bojovníki, so bili pri družbi vpisani na črno

VSTAJA AVSTRIJSKIH DELAVCEV NJENI VZROKI IN POSLEDICE

(Nadaljevanje).

Dollfussov mednarodni položaj je bil sedaj močno omanjan. Evropa je sedaj spoznala, da je bil ta hrabri bojovník za avstrijsko samostojnost pripravljen kapitulirati pred Berlinom. Evropa je sedaj spoznala, kako zanesljivi borci proti nacionalnemu socializmu so heimwehrovci. Pač pa si je Fey močno utrdil položaj, ker je prekrizal pogajanja z naciji.

Nekaj dni pozneje je namestnik obiskati Dunaj gospod Suvich, italijanski državni podtajnik v zunanjem ministertvu. Dollfuss ni vedel, kako bodo postopali sedaj z njimi njegovi italijanski gospodarji. Bal se je, da bi se Italija sama ne pogodila s Hitlerjem o avstrijski bodočnosti.

V tem položaju je imel Dollfuss 18. januarja govor, ki je v njem pozval delavstvo in "pošteno delavske voditelje", naj "v svoji notranjosti" sklenejo, da bodo sodelovali pri gradbi nove Avstrije in pri obrambi avstrijske neodvisnosti. Govor ni imel samo namena, da bi pomiril opozicijo v krščansko-socialni stranki, ki si je želela sporazuma s socialno demokracijo. Ta govor naj bi vplival tudi na gospoda Suvicha. S tem izgovorom je skušal namigniti: Če ne bo Italija več pripravljena, brezpogojno podpirati Dollfussa, si bo našel pač drugo pot; sporazumel bi se socialnimi demokrati, da bi se osvobodil heimwehra; tako bi si ustvaril možnost, da bi obrnil Italiji hrbet in iskal zavetja pred Nemčijo pri Franciji in Malti-antanti.

Tisti dan, ko je bil ta govor priobčen, je prišel Suvich na Dunaj. Nekaj dni pozneje je bilo jasno, da sta se Suvich in Dollfuss sporazumela. Italija je obljubila Dollfussu, da ga bo še nadalje podpirala. Dollfuss pa je obljubil, da bo uveljavljal fašizem. Vsa presojanja, ki jih je povzročil njegov govor, je presekala z "antimarksističnimi" odredbami: prepovedal je kolportazo "Arbeiter-Zeitung", obenem pa je iz-

WHAT IS "PARLIAMENTARISM?"

By James Oneal

It need surprise no one that the whole question of democracy has become an issue in the Socialist Party but what is surprising is that some comrades have such a limited conception of what democracy has always meant in Socialist philosophy. They associate it only with "parliamentarism" and the Declaration adopted at Detroit presents this version.

Three movements in history have presented this view, Anarcho-Syndicalism, modern Communism and Fascism. The Socialist movement has never accepted this view. I am not saying that comrades who support the Detroit version are Anarcho-Syndicalists, Communists or Fascists. On the contrary, I think it is inaccurate to so charge them but I do think that they have unwittingly ranged themselves with a concept the implications of which they are not aware.

Parliamentary action does not stand alone. It cannot be isolated from other forms of action. In fact, without these other forms that are intimately related to it, it cannot exist. One might as well try to separate the heart from the blood stream as to isolate parliamentary action from other vital forms of action. What are they?

Stressing a Pure Fiction

There must be freedom of political organization, freedom of speech, of press and assembly. Without these civil rights parliamentary action is a pure fiction. For the workers and farmers democracy must include even more than these forms of action. They must be free to organize unions and cooperatives and these organizations also require freedom of speech, press and assembly, freedom of strike and boycott. Moreover, when a working class party becomes a powerful organization representing the masses with representation in legislative bodies it will rest upon the willing and active support of organizations of the working class that can only live and grow through the exercise of all the civil rights we have mentioned.

THE EASIEST WAY TO MAKE SOCIALISTS

Anyone who talks with men who do not read a Socialist paper, and gets their slant on public questions, cannot but be impressed with the messy nature of their ideas.

Even men who are naturally progressive-minded are muddled in their thinking. They advance contradictory opinions without realizing it. Seemingly it never occurs to them that they should have some better basis for their views than reading the capitalist press.

Undoubtedly you have noticed this. You have pitied their ignorance and felt ashamed of their stupid statements. Sometimes you have lost your temper and called them damn fools, which didn't help any even if true.

How can you expect such men to know how to vote?

They don't know. And they do not vote intelligently.

Not that they always vote wrong. They will tell you, sometimes, that they voted for such and such a Socialist, expecting you to look upon this as a cardinal virtue. You express approval, but you know that voting only for an occasional Socialist is the sign of the muddlehead. Such a voter has not thought things through. He has no center of gravity. He has not studied public questions. He has no logical basis for his voting. He is just as likely to vote for a Republican or a Democrat next time, as the whim may strike him or as some individual may appeal to his fancy.

You cannot be satisfied to let a man stay in that condition.

If you are a good Socialist yourself, you will try hard to persuade him to take a Socialist paper.

You will explain to him, as inoffensively as possible, that his ideas are vague and illogical, that he has neglected to educate himself on public questions. You will advise him not only to read the news and features in a Socialist paper, but also to read the articles and editorials on public questions. You can tell him truthfully that he will get a liberal education from them, as so many others have gratefully testified. In getting his subscription you will at one stroke do him a favor and do the cause a good turn.

This is the easiest and least expensive way to make Socialists.

—The Milwaukee Leader.

Detroit Branches Sponsor Outing Sunday

On Sunday, July 22nd, branches No. 114 and 115 JSP are sponsoring an outing at the Upper Straits Lake. This location is well known to the Slovenes of Detroit. As usual a good time is assured to all who will attend this outing. There will be games, swimming, dancing, singing and plenty of refreshments for all. In order that this may be a successful affair we invite the young folks and all our sympathizers to come out. Reserve Sunday, July 22, and spend the afternoon with us at Upper Straits Lake.

Committee, Detroit, Mich.

working class fought against the denial of democracy to Sacco-Vanzetti, Mooney and Billings. Did the working class fight for something "bogus" in these and other cases of frame-up? Shall we henceforth go to the workers and say, "Your struggle to retain what your ancestors won is bogus. The Socialist Party believes that political action, parliamentary action and the civil rights that go with them are bogus." If so, we should also say, "We favor bogus political action, through bogus civil rights, for bogus candidates, by a bogus party." Why not? It is the logic of this reasoning.

More About The Declaration

By Mary Jugg

Too many discussions on the new Declaration by supporters of the document have been nothing more than descriptions of its qualities, by calling it "revolutionary," "straightforward," "the best document ever drafted," etc., rather than a sincere appraisal of the meaning and obligations behind the actual words of the declaration.

Let it be clear at the outset that my statements are not a summary of opinions copied from the New Leader. I have before me a full stenographic report of the debate on the Declaration at the Detroit convention as well as a copy of those Principles. These I am taking verbatim, as I presume every member of the Socialist Party of America will be expected to do if the Declaration is adopted by referendum.

In opposing the Declaration no one is so foolish as to condemn it for its "awkward phrasing" or to quibble over its grammar. But when those who know both the English language and the strength of the Socialist Party of America full well persist in advocating and relying upon "mass resistance" and a "general strike", then we can spare them no less ridicule than the missionary who sets foot on an island of cannibals and says, "Now, when I walk through, the whole flock will stand up and follow me and be converted", knowing all the while that the kettle is already boiling to receive his bones.

GOD'S COUNTRY

In his recent radio address President Roosevelt concluded by saying, "Let us keep it God's country." So for God's country has not been able to employ ten millions of jobs, although that was the promise of the NRA. Thus far God's country has not brought comfort to the farmers who feed God's subjects.

What is just as significant is the fact that the government has accumulated the greatest peace-time deficit in our history. That deficit has reached the staggering total of 10 billion dollars with more increases ahead. The President made no mention of this. Payment of the interest and principal on this debt can only be effected by increasing the cost of living. The deficit has increased from less than a billion each year since 1931 to nearly four billions for the year 1934.

There must be an end to borrowing. Will it then be inflation and universal collapse? Answer, Mr. Roosevelt. — The New Leader.

To lose one's purse means nothing. To lose one's job means both.

Preserving A Dying Order

Now that the rule of Adolph Hitler is nearing an end, the truth is being told. Hitler stands revealed, not as the Moses who was striving to lead the German people out of the wilderness of international oppression into the promised land of a mythical "National Socialism," but as a tool which the German owning class was using to keep the German workers enslaved in a dying economic order.

Not patriotism, but profit, was the motive behind all that Hitler and his backers did. In Germany, as in all other capitalist nations, the profit system was and is crashing. Only the ability of the German owning class to capture the trade of the world would enable that nation to keep its factories busy. Only by underselling competitors would the German profit-seekers gain the customers which they need. And only by enslaving the German workers—by compelling them to accept such low living standards that their exploiters could undersell the rest of the world—only in that way could the objectives of Fritz Thyssen and his fellow industrial barons be gained.

The exploiters of Germany's workers selected Hitler to cheapen German labor and backed him to the limit. For a while it appeared that the Nazi dictator would make good. Wages dropped 25 to 35 per cent in the first year of Hitler's rule while Thyssen's profits went up 65 per cent.

But German Capitalism could not stand alone while the profit system was crashing throughout the world. Today the end is near for Nazi-ism and nobody knows what will take its place. Tomorrow may see Germany in the throes of a guerrilla civil war which may be the means of destroying all that is left of German art, science and culture.

As the hypocrisy of Hitler is being revealed to the world,

as thinking Americans come to understand that all the flamboyant promises of the past few years have been merely bait to keep the German workers in the trap of German Capitalism, perhaps they will also reflect that the betrayal and enslavement of workers by Capitalist exploiters is not an exclusive Teuton policy.

In America we have a "New Deal" which is dedicated to the same purpose as that for which Hitler was permitted to rise to power. Not the welfare of American workers, but the profit of American labor exploiters—and, above all, the preservation of the economic system which permits one class to exploit the producers of wealth—is the objective of Franklin D. Roosevelt and his administration. If Roosevelt succeeds in preserving the profit system for yet a little while he will be called great. If he fails he will take his

place with Hitler as an inefficient tool of the exploiters of the workers of the nation over which he ruled.

It is significant that the immediate results of the "New Deal" are similar in at least one respect to those which followed Hitler's rise. American profit-takers, like their German class brothers, report an increase in the surpluses which they are permitted to loot from workers. But the greater the profit taken by the owning class the greater will be the danger of economic collapse.

Only by permanently condemning increasing millions of people to pauperism can the owning class of this or any other nation hope to extend the life of the profit system. That is what Hitler did. It is what Roosevelt is doing and must continue to do if he holds to his determination to save the Capitalist system.

—R. L. A.

The discussion on the Declaration of Principles is becoming monotonous because there is so little in the Declaration with which Socialists really differ and disagree. This necessitates a lot of repetition. For John Rak, James Oneal seems to be the authority of the Socialist Party. I may remind him that even Oneal can be wrong. And the narrow minded edict is no argument against the Declaration. After six weeks of hot and mild discussion I am more firmly convinced that the Declaration is satisfactory than I was because all the arguments thus far presented certainly wouldn't be any barrier for its adoption. Some comrades are stressing the meaning of the word "bogus" to the limit. If the old guard wasn't so determined to kill the entire Declaration at the Detroit convention I feel quite confident that some of these "high sounding" phrases might have been clarified thru amendments. But no, they were intent on defeating the whole thing. And so we've got a Declaration they didn't like and what's more reports, if they are to be believed, promise its adoption thru a referendum.

Quite a few out of town visitors will be the guests of Pioneer Lodge No. 559 SNPJ at their grand "All English Speaking Lodge Reunion" on July 28 and 29. They will celebrate the 30th anniversary of the SNPJ at a big picnic on July 29. The Chicago District Federation of SNPJ will also assist and play host to the Cleveland Federation which is sponsoring a special excursion to Chicago that weekend.

We haven't had space to comment on the atrocities committed by Hitler in his supposed purging of his army. Today he defied the entire world. He is boss, ruler, emperor, chief judge, law, divine being and what not, all in one. What is pitiful about the whole affair is that people still support him and in addition that he receives support in the United States. How long can he keep his power? Many are of the belief that he'll be going even this year yet. However, I suspect that his purging has quieted any expectant appraisal for a while. He is pretty well protected by his black guards and it isn't likely that they'll take a chance and allow their heads to roll in the sand. But what gets sensible people is how Germany and its intelligent race could pick on such an insane leader. That he will meet his Waterloo, there isn't any question. The only question is when. In the meantime the people must suffer.

If reports are reliable, and they should be fairly accurate, Germany's foreign trade has been dwindling rapidly. Its gold supply, with which they pay their foreign obligations, is very feeble. Unemployment has risen, so have prices of commodities, while the wages were lowered reducing the standard of living greatly. This all will mean greater terror by order of Hitler, it will mean greater suffering and greater chaos. And out of this chaos, suffering and oppression the workers are supposed to rise and build a sane world, a de-

moeracy and a cooperative commonwealth. It's been going on and on for centuries. And just as the workers gain prominence and are nearly ready to start their job of a cooperative commonwealth their ranks are split, reaction takes control and back/back 50 or 100 years goes the cause. The remarkable thing is that each time it has rebounded higher and higher. We hope that Germany may soon become one of those rebounding countries in which the workers triumph.

I offer two suggestions for our "Tenth Regular Congress" which will take place in Cleveland, Ohio, Sept. 1, 2, and 3. One, that the Executive Committee of our Federation be enlarged to eleven members. That in addition to the seven now elected from Chicago four more be added from the other states. Perhaps we could determine some method by which two could be chosen from Pennsylvania, one from Ohio and one from Wisconsin, Kansas, etc. The present makeup of the committee would not be altered. That is, the seven Chicagoans would form the Administrative Committee and meet once a month. The entire committee could meet twice a year. One of the reasons for this division of authority is better supervision and a closer contact. There are many other good reasons, however. Perhaps, thru these means we could contact possible propagandists, etc. The other, I recommend to the reporter on fraternal societies. In the past, comrades of our Federation and members of the same lodge or society would take opposing sides on vital issues of policy. Many times they would quarrel about their views and cause ill feeling among the membership. We should insist that comrades, on vital issues, stand together and refrain from fighting one another but fight reaction together. If comrades can't agree how will outsiders agree with the comrades. To determine the right policy ways can be arranged. This thing is especially true of lodge leaders and executives. They pride themselves in being members but sometimes are of no credit to the Federation. A definite policy could be set up and comrades asked to follow it.

Who Said Manhood Suffrage?

If we were to draw our conception of the average American, we would describe him as a hungry pup surrounded by sausages, in the act of voting for the muzzle over his snout. — T. A. G.

All Fixed Up

By the time the next war comes, so many of us will be used to living on less than a dollar a year that dollar a year jobs will be so popular that there won't be any fighting men left. — A. G.

Americanism: Workers' children suffering from malnutrition; rich men's children injured by overeating.

